

Jakub Affelski*, Marcin Ignaczak**

Osadnictwo łużyckich pól popielnicowych odkryte na stanowisku Stara Wieś 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie

Abstract

Affelski J., Ignaczak M. 2020. The settlement of the Lusatian Urnfield culture discovered at Stara Wieś 24 site, Nadarzyn commune, Mazowieckie Voivodeship. *Raport* 15, 135-189

The article presents the results of archaeological excavations carried out in 2016 in connection with the construction of the S8 expressway, at Stara Wieś 24 site. As a result of the research, relics of a settlement of the Lusatian Urnfield culture from the Hallstatt period were discovered, which are the subject of this article.

Keywords: Stara Wieś, settlement, Lusatian Urnfield, Hallstatt period, the S8 road

Przeprowadzone w 2016 roku badania wykopaliskowe na stanowisku nr 24 w miejscowości Stara Wieś, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie, nr AZP 60-64/29, wykonane zostały na zamówienie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie, przez firmy *ARCHGEO Piotr Janczewski* oraz *Pracownię Archeologiczno-Konserwatorską SZPILA Jakub Affelski*. Badania, mające charakter ratowniczy, poprzedzały prace związane z planowaną inwestycją drogową pn. „Rozbudowa drogi krajowej nr 8 do parametrów drogi ekspresowej na odcinku od węzła z drogą wojewódzką nr 579 w Radziejowicach do węzła „Paszków” z drogą wojewódzką nr 721 w Wolicy, Zadanie I w Radziejowice – m. Przeszkoda od km 420+100,00 do km 430+000, Zadanie II m. Przeszkoda – w. „Paszków” od km 430+000 do km 441+621”. Badaniami archeologicznymi kierował mgr Antoni Smoliński. Powierzchnia stanowiska objęta pracami wykopaliskowymi w 2016 roku wyniosła 5124 m².

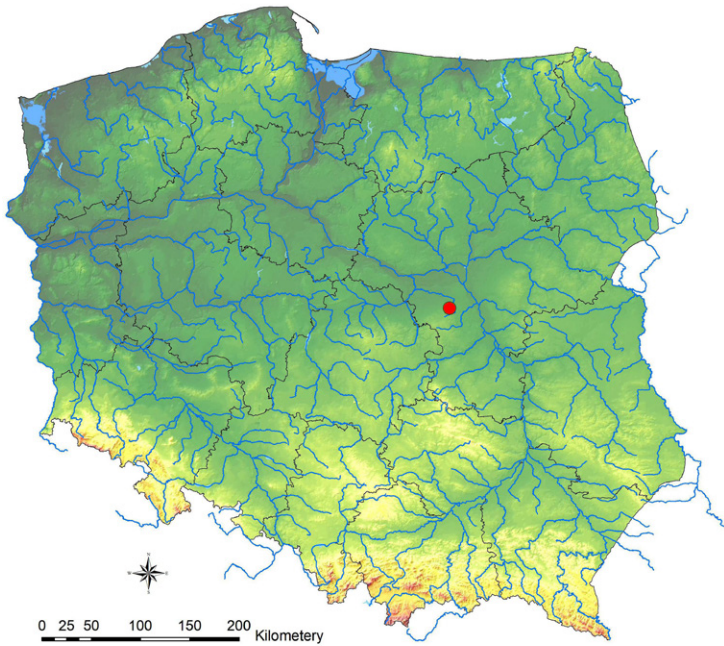
Stanowisko zostało odkryte w 1987 roku podczas badań powierzchniowych prowadzonych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski przez Stefana Woydę. Zarejestrowano wówczas ślady osadnictwa trzcinieckiego

kręgu kulturowego (6 fragmentów ceramiki naczyniowej), osadnictwa łużyckich pól popielnicowych (18 fragmentów ceramiki naczyniowej) oraz osadnictwa średniowiecznego (Woyda 1987). W 2013 roku pod kierownictwem Grzegorza Kałwaka wykonano archeologiczne badania powierzchniowe, które potwierdziły istnienie stanowiska. Zarejestrowano wówczas 2 fragmenty ceramiki naczyniowej z okresu halsztackiego, 1 fragment z wczesnego średniowiecza, 2 fragmenty z późnego średniowiecza oraz 8 fragmentów z okresu nowożytnego. Dodatkowo pozyskano przedmioty będące pozostałością działań militarnych w postaci łusek karabinowych i łódki nabojeowej (Kałwak 2013).

Badane stanowisko zajmuje obszar niewielkiego wyniesienia, położonego na stoku małej doliny rzeki Mrówka, na pograniczu Wysoczyzny Rawskiej, Równiny Łowicko-Błońskiej i Równiny Warszawskiej (Solon *et al.* 2018, 143–170). Rejon ten był użytkowany zarówno w celach mieszkaniowych (zabudowa jednorodzinna), jak i rolniczych. Humus stanowiły zdegradowane czarne i szare ziemie oraz gleby brunatne wylugowane, rozwinięte na podłożu piaszczystym i gliniastym (Ryc. 1; 2).

* Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska SZPILA Jakub Affelski, e-mail: pa-k@wp.pl

** <https://orcid.org/0000-0002-3592-0275>, Wydział Archeologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, e-mail: ignaczak@amu.edu.pl

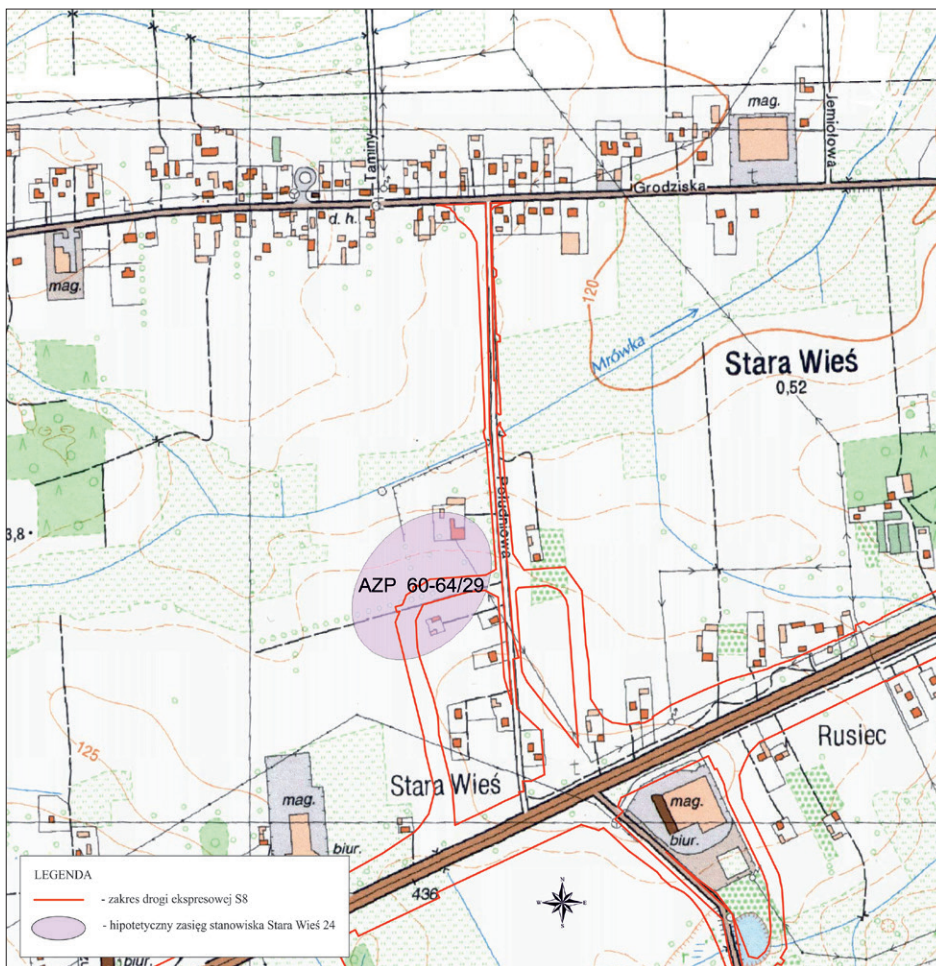
Ryc. 1. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Lokalizacja stanowiska na tle mapy Polski (oprac. J. Affelski)

Fig. 1. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Location of the site on the map of Poland (prepared by J. Affelski)

W trakcie ratowniczych badań wykopaliskowych, prowadzonych w 2016 roku, zarejestrowano 179 antropogenicznych obiektów ziemnych, w tym: 16 reprezentujących trzcieniecki krąg kulturowy (TKK), 130 związanych z osadnictwem łużyckich pól popielnicowych (ŁPP), 11 związanych z kulturą jastorfską (KJ), 4 datowane na okres nowożytny (NOW; XVII–XVIII w.). Nie określono chronologii 18 obiektów: 10 jam gospodarczych, 7 dołków posłupowych, 1 palenisko. Obiekty te trudno przyporządkować kulturowo i chronologicznie ze względu na brak w ich wypełniskach materiału zabytkowego. Zapewne część z nich należy wiązać z osadnictwem TKK i ŁPP. Ich szczegółowa charakterystyka morfometryczna znajduje się w Tabeli 1.

W niniejszym artykule przyjmujemy, że jednostka taksonomiczna zwana powszechnie kulturą łużycką jest konglomeratem regionalnych ugrupowań, z wszystkimi cechami definiującymi poszczególne podjednostki kulturowe, co powoduje, że w ślad za ostatnimi propozycjami w tekście będziemy określać to zjawisko mianem „łużyckich pól popielnicowych” (Gediga 1980; 1991; 1993; Dąbrowski 1980; 2009, 37–41; Kaczmarek 2002, 235).

Przeprowadzone prace badawcze uchwyciły niewielki fragment osady związanej z ludnością trzcienieckiego

Ryc. 2. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Hipotetyczny zasięg stanowiska (oprac. J. Affelski)

Fig. 2. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Hypothetical extent of the site (prepared by J. Affelski)

Ryc. 3. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Lokalizacja stanowiska na tle współczesnego zagospodarowania terenu (oprac. J. Affelski)

Fig. 3. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Location of the site on the background of modern-day land development (prepared by J. Affelski)

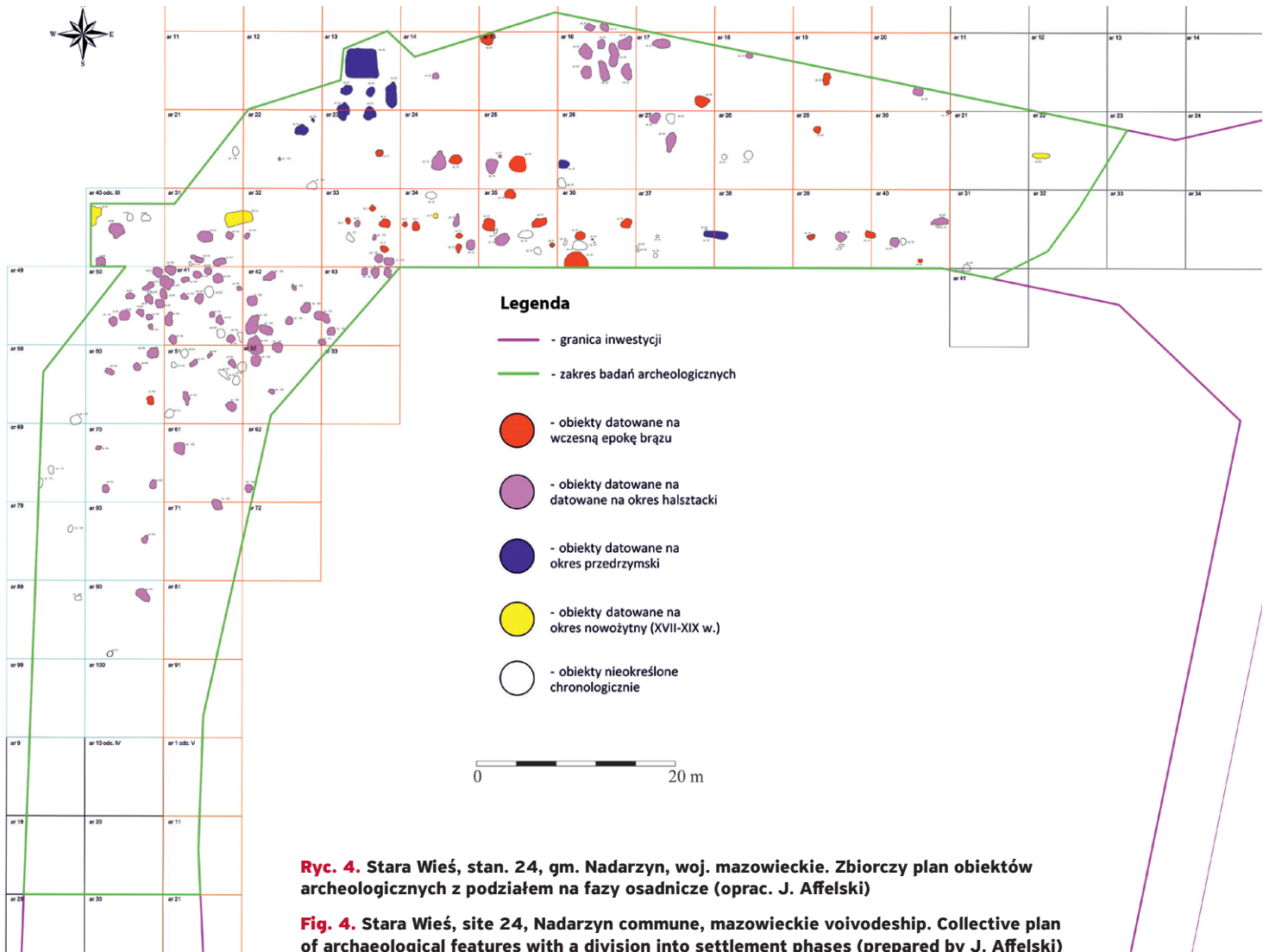
kręgu kulturowego, która bytowała tutaj we wczesnej epoce brązu, duży fragment gospodarczej części osady ludności łużyckich pól popielnicowych z wczesnej epoki żelaza (okres halszacki). Te dwa nurty osadnicze wnoszą istotną pulę informacji o społecznościach pradziejowych penetrujących obszar na zachód od dzisiejszego Nadarzyna. Pozostałe fazy osadnicze, związane z kulturą mierzanowicką (luźne znalezisko ceramiki naczyniowej) czy okresem nowożytnym, mają charakter marginalny. Należy podkreślić, że omawiane stanowisko zdecydowanie wykracza swoim zasięgiem poza obszar prowadzonych w 2016 roku badań archeologicznych (Ryc. 4).

Niniejszy artykuł ma na celu szczegółowe omówienie osadnictwa związanego z ŁPP, datowanego na okres halszacki. W trakcie ratowniczych badań archeologicznych zarejestrowano ślady wspomnianego osadnictwa ŁPP, w tym: 130 obiektów ziemnych (108 jam gospodarczych, 7 dołków postępujących, 14 palenisk/ognisk, grób ciałopalny) oraz 979 fragmentów naczyń glinianych, 215 fragmentów polepy oraz 2 wyroby krzemienne. Szczegółowa charakterystyka morfometryczna obiektów została przedstawiona w Tabeli 2.

Systemy klasyfikacji i opisu obiektów związanych z osadami otwartymi ŁPP z rozwiniętej epoki brązu

(BD-HaB₂; III-VEB), jak i wczesnej epoki żelaza, zaproponowane przez Jana Michalskiego (Michalski 1983, 135–196), starają się odtwarzać pierwotną funkcję obiektu, która w odniesieniu do tzw. jam gospodarczych jest stosunkowo trudna do ustalenia (Czopek 2007, 174). W niniejszym opracowaniu zdecydowano się więc na podział obiektów ziemnych (jam gospodarczych i dołków postępujących) zaproponowany przez Sylwestra Czopka (Czopek 2007). W ocenie autorów, jest on stosunkowo obiektywną i czytelną formą analizy tego typu źródeł (Tabela 3). Ze względu na niewielki zasób cech definiujących (opisujących) ich funkcję w literaturze przedmiotu są one określane jako: jamy gospodarcze, jamy zasobowe, jamy spichlerzowe, wybierzyska surowców, glinianki, piwniczki, składy surowca, ślady po konstrukcjach naziemnych, rowy itd. (Węgrzynowicz 1973, Michalski 1983; Szamałek 1987; Muzolf 2002; Marchelak, Tyszler 2003; Bönisch 2004; Ignaczak 2004; Czopek 2007; Marcinkian 2010, Ignaczak, Affelski 2012; Affelski, Machnio 2016).

Na terenie objętym badaniami zlokalizowano 108 jam gospodarczych związanych z osadnictwem ŁPP (Ryc. 5, 6; 8–10). Na poziomie wyróżnienia były one koliste, owalne lub nieregularne (typ I, II, IV – Tabela 2).

Ryc. 4. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Zbiorczy plan obiektów archeologicznych z podziałem na fazy osadnicze (oprac. J. Affelski)

Fig. 4. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Collective plan of archaeological features with a division into settlement phases (prepared by J. Affelski)

Cecha ta nie ma bezpośredniego przełożenia na zmienność funkcjonalną obiektów (Ignaczak 2004, 101). Zdecydowanie dominuje kształt owalny, powierzchnia obiektów wynosiła od ok. 0,33 m² do ok. 3,53 m². Profile obiektów zostały sklasyfikowane w obrębie 5 podstawowych kategorii kształtu: nieckowaty (A), nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym (B1), prostokątny (D), trapezowaty (E) i nieregularny (H). Miąższość jam wahała się od 0,09 do 0,71 m. Kategorią dominującą jest forma o profilu nieckowatym (Tabela 3), która może być wypadkową długotrwałych procesów niwelacji – bardzo rzadko jej forma jest bezpośrednim odzwierciedleniem pierwotnego wyglądu obiektu. Dlatego konstrukcje te mogą być w ograniczonym zakresie wykorzystywane do celów porównawczych (Kadrow 1991, 22; Ignaczak 2004, 101).

Pojęcie jama gospodarcza ma bardzo szeroką definicję. W grupie tej mieści się bardzo wiele typów jam, trudnych do jednoznacznej kwalifikacji funkcjonalnej. Niewielka pula informacji uniemożliwia w większości

przypadków precyzyjne określenie funkcji obiektu. W literaturze przedmiotu istnieje kategoria określana jako jamy spichlerzowe, charakteryzujące się formą profilu w kształcie odwróconego trapezu o niejednorodnym charakterze i odpowiedniej miąższości (Bönish 2004, 102, 103; Marcinkian 2010, 161, 162). Stosunek powierzchni do głębokości jest zmienny i uzależniony od czynników zewnętrznych, takich jak poziom wód gruntowych, czy stan zachowania obiektu (Bönish 2004, 102). Ograniczenie jam spichlerzowych do trapezowatej (typ E) formy profilu jest dużym uproszczeniem. Z porównań etnograficznych wynika, że jamy ziemne do przechowywania płodów rolnych, kopane dość licznie w/i przy zagrodach, wykładano drewnem lub słomą i po całkowitym wypełnieniu zasypywano piaskiem i korą. Takie spichlerze odnawiano co roku i cyklicznie tworzone w nowych miejscach (Moszyński 1967, 241, 242; Lew 2003, 124). Wyraźnie czytelne są 3 zgrupowania obiektów w typie jamy na arach: grupa 1 – odc. III ary 66, 67, 68, 75, 77; grupa 2 – odc. I ary 14, 24, 25, 34, 35;

Faza osadnicza (ilościowy zestaw obiektów ziemnych)						
	Wczesna epoka brązu – kultura mierzanowicka	Wczesna epoka brązu – trzciniecki krąg kulturowy	Okres halsztacki – łużyckie pola popielnicowe	Okres przedrzymski – kultura jastorfska	Okres nowożytny [XVI-XVIII w.]	SUMA
Ceramika naczyniowa	1	36	979	87	25	1128
Zabytki krzemienne	-	3	2	-	-	5
Przędziki	-	1	-	-	-	1
Polepa	-	39	215	460	-	714
Kości ludzkie	-	-	152	-	-	152

Tabela 1. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Zestawienie zabytków ruchomych w kontekście poszczególnych faz osadniczych

Table 1. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. List of portable artefacts in the context of individual settlement phases

grupa 3 – odc. I ary 52, 53, 54, 63, 64. Takie układy są ngminnie spotykane na terenie osad ŁPP w ramach całej ich ekumeny i często traktuje się je jako zespoły obiektów zasobowych do przechowywania płodów rolnych. Układy tego typu zarejestrowano na stanowiskach: Woryty 2 (Dąbrowski, Mogielnicka-Urban 1981, 205, 206), Janów Pomorski 1 (Ignaczak, Affelski 2012, 98, 99), Kowalewice 6–7 (Marchelak, Tyszler 2003, ryc. 3 – wkładka), Zagórze 1, 2 (Muzolf 2015, 199, 211, ryc. 132, 133), Wilenko 16 (Ignaczak *et al.* 2014 ryc. 2.54 – wkładka), Zabrzezie 3 (Anioła *et al.* 2003, ryc. 18 – wkładka), Boratyn 17 (Paradyło 2016, ryc. 89 – wkładka), Grabek 11/56 (Muzolf 2002, ryc. 249 – wkładka), Zambrzyce Stare 4 (Affelski, Machnio 2016, 79, ryc. 5), Kuczkowo 5 (Ignaczak 2002, 175, ryc. 71), Łęki Górne 1 (Affelski, Ignaczak 2008, Mapa 1 – wkładka), Wojnicz 18 (Dzięgielewski 2010, ryc. 7 – wkładka), Głazów 8 (Domańska *et al.* 2013, 117, ryc. 2), Legarda 1 (Affelski, Dłubakowski 2011, 488, ryc. 2), Gostynin 28 (Affelski *et al.* 2013, 515, ryc. 2).

W badanym zbiorze obiektów zarejestrowano również 7 dołków postłupowych (obiekty: 1, 24, 36, 42, 93, 116, 179; Ryc. 5; 6). W planie miały one kształt kolisty, owalny lub były nieregularne, o powierzchni mieszczącej się w przedziale 0,03–0,20 m². Profile o głębokości 0,15–0,31 m w większości wypadku miały kształt nieckowaty. Obiekty nie tworzyły zwartych układów konstrukcyjnych.

Do grupy obiektów palenisk/ognisk zakwalifikowano 14 obiektów, które na badanym obszarze występowały pojedynczo lub w wyraźnej koncentracji (Ryc. 7–9). W planie posiadały one owalny lub nieregularny kształt o powierzchni dochodzącej do 2,5 m². Profile zawierały się w 4 kategoriach kształtu: nieckowaty, nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym, nieregularny i trapezowaty. Ich miąższość mieściła się w przedziale 0,36–0,81 m. Większa część palenisk (9) zlokalizowana była w wyraźnej koncentracji na arach 6, 16 odc. I, pozostałe rejestrowano pojedynczo w kontekście skupisk jam gospodarczych.

Na arze 25 (odc. I) w obrębie zgrupowania jam gospodarczych zarejestrowano mocno zniszczony ciałopalny grób popielnicowy (obiekt 77, Ryc. 10, 11). Zachowała się niewielka jama, w której zdeponowano popielnicę (zachowana fragmentarycznie) ze skremowanymi szczątkami kostnymi (152 sztuki) nieokreślonego płciowo osobnika w wieku *Maturus* (Stanaszek 2017, 167–170). Stan zachowania grobu był wypadkową współczesnych prac ziemnych związanych z relokacją humusu i usypaniem sztucznego nasypu ziemnego działającego prywatnie posesje.

Z badanego stanowiska pozyskano 979 fragmentów ceramiki naczyniowej, z czego 946 pochodzi z obiektów ziemnych (Ryc. 13–20, Tabela 5). Tę kategorię źródeł opisano i sklasyfikowano za pomocą cech:

Tabela 2. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Zestawienie obiektów ziemnych związanych z osadnictwem ludności łużyckich pól popielnicowych ▶

Table 2. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. List of sunken features related to the settlement of the Lusatian Urnfield culture ▶

OBIEKT	ODC.	AR	FUNKCJA	PRZEKROJ POZIOMY	DLUGOŚĆ [cm]	SZEROKOŚĆ [cm]	GŁĘBOKOŚĆ [cm]	PRZEKROJ PIONOWY	WYPEŁNISKO (układ warstw)	DATOWANIE
1	I	33	dolek postępujący	nieregularny	58	49	15	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
2	I	33	jama gospodarcza	nieregularny	76	60	20	nieckowaty z przebiegiem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie diagonalnym	ŁPP [Ha]
3	I	33	jama gospodarcza	nieregularny	76	59	26	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
4	I	33	jama gospodarcza	nieregularny	12	110	22	nieckowaty z przebiegiem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
5	I	33	jama gospodarcza	owalny	90	80	41	nieckowaty z przebiegiem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
6	I	34	jama gospodarcza	kolisty	50	40	16	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
7	I	34	jama gospodarcza	owalny	110	100	46	nieckowaty	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie horyzontalno-diagonalnym	ŁPP [Ha]
9	I	35	jama gospodarcza	owalny	74	40	30	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie diagonalnym	ŁPP [Ha]
10	I	34	jama gospodarcza	nieregularny	180	90	58	nieckowaty	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie horyzontalno-diagonalnym	ŁPP [Ha]
12	I	34	jama gospodarcza	nieregularny	106	66	18	nieckowaty z przebiegiem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie wertykalnym	ŁPP [Ha]
13	I	34	jama gospodarcza	owalny	130	104	57	nieckowaty	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie diagonalnym	ŁPP [Ha]
14	I	35	jama gospodarcza	owalny	160	140	38	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalno-diagonalnym	ŁPP [Ha]
15	I	35	jama gospodarcza	owalny	200	120	30	nieregularny	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
24	I	36	dolek postępujący	owalny	32	28	20	U-kształny	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]

OBIEKT	ODC.	AR	FUNKCJA	PRZEKRÓJ POZIOMY	DŁUGOŚĆ [cm]	SZEROKOŚĆ [cm]	GLEBOKOŚĆ [cm]	PRZEKRÓJ PIONOWY	WYPEŁNIENIE (układ warstw)	DATOWANIE
27	I	36	jama gospodarcza	owalny	110	97	17	nieckowaty	jednородne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
35	I	39	jama gospodarcza	kolisty	140	115	48	nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
36	I	39	dółek postłupowy	nieregularny	48	38	29	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
37	I	39/40	jama gospodarcza	nieregularny	120	102	24	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
38	I	40	jama gospodarcza	owalny	120	82	28	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalno-diagonalnym	ŁPP [Ha]
39	I	40	jama gospodarcza	owalny	73	59	14	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
42	I	40	dółek postłupowy	kolisty	48	48	20	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalno-diagonalnym	ŁPP [Ha]
45	I	20	jama gospodarcza	nieregularny	88	80	24	nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalno-diagonalnym	ŁPP [Ha]
47	I	18	jama gospodarcza	nieregularny	80	66	20	nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
49	I	27	jama gospodarcza	nieregularny	138	103	36	nieregularny	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie wertykalnym	ŁPP [Ha]
50	I	27	palenisko	owalny	150	136	52	nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie wertykalnym	ŁPP [Ha]
51	I	17	jama gospodarcza	owalny	230	102	58	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
52	I	16	palenisko	owalny	200	130	68	trapezowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
53	I	16	palenisko	nieregularny	390	104	59	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]

OBIEKT	ODC.	AR	FUNKCJA	PRZEKROJ POZIOMY	DŁUGOŚĆ [cm]	SZEROKOŚĆ [cm]	GŁĘBOKOŚĆ [cm]	PRZEKROJ PIONOWY	WYPEŁNIENSKO (układ warstw)	DATOWANIE
54	I	16	palenisko	nieregularny	230	130	70	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
55	I	16	palenisko	nieregularny	280	130	59	nieregularny	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie horyzontalno-diagonalnym	ŁPP [Ha]
56	I	6	palenisko	owalny	110	60	81	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
57	I	6	palenisko	owalny	110	130	61	nieregularny	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
58	I	16	palenisko	owalny	96	90	41	nieckowaty z przegiębieniem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
59	I	16	palenisko	owalny	110	90	42	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
60	I	16	palenisko	nieregularny	190	128	50	nieregularny	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie horyzontalno-wertykalnym	ŁPP [Ha]
62	I	14	jama gospodarcza	owalny	73	64	41	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
72	I	24	jama gospodarcza	owalny	120	114	20	nieregularny	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
73	I	24	palenisko	owalny	250	166	40	nieckowaty z przegiębieniem asymetrycznym	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
74	I	24	jama gospodarcza	owalny	160	110	35	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
76	I	25	jama gospodarcza	owalny	210	190	36	trapezowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
77	I	25	grób popielnicowy	owalny	50	40	16	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
79	I	26	jama gospodarcza	nieregularny	100	148	25	nieckowaty	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie diagonalnym	ŁPP [Ha]
82	I	28	palenisko	kolisty	65	60	37	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie diagonalnym	ŁPP [Ha]

OBIEKT	ODC.	AR	FUNKCJA	PRZEKRÓJ POZIOMY	DŁUGOŚĆ [cm]	SZEROKOŚĆ [cm]	GŁĘBOKOŚĆ [cm]	PRZEKRÓJ PIONOWY	WYPEŁNIŚKO (układ warstw)	DATOWANIE
86	III	40	jama gospodarcza	nieregularny	189	182	46	nieregularny	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie horyzontalno-diagonalnym	ŁPP [Ha]
87	III	40	jama gospodarcza	owalny	92	86	16	nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
88	III	40	jama gospodarcza	nieregularny	113	86	23	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalno-wertykalnym	ŁPP [Ha]
89	III	40	jama gospodarcza	nieregularny	120	110	36	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalno-wertykalnym	ŁPP [Ha]
90	III/1	50/41	jama gospodarcza	owalny	154	106	50	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
91	III	50	jama gospodarcza	kolisty	110	113	38	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
92	III	50	jama gospodarcza	owalny	160	68	28	nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
93	III	50	dolek postłupowy	owalny	50	20	16	nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
94	III	50	jama gospodarcza	owalny	120	82	36	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie diagonalnym	ŁPP [Ha]
95	III	50	jama gospodarcza	kolisty	142	120	41	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
96	III	50	jama gospodarcza	owalny	108	184	33	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie diagonalnym	ŁPP [Ha]
97	III	50	jama gospodarcza	nieregularny	120	94	21	nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
98	III	50	jama gospodarcza	kolisty	120	108	34	nieckowaty	jednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]

OBIEKT	ODC.	AR	FUNKCJA	PRZEKRÓJ POZIOMY	DLUGOŚĆ [cm]	SZEROKOŚĆ [cm]	GŁĘBOKOŚĆ [cm]	PRZEKRÓJ PIONOWY	WYPEŁNIENIE (układ warstw)	DATOWANIE
99	III	50	jama gospodarca	nieregularny	90	76	34	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
100	III	50	jama gospodarca	owalny	80	70	26	nieckowaty z przeiębieniem asymetrycznym	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
101	III	50	jama gospodarca	nieregularny	74	52	26	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
102	III	60	jama gospodarca	kolisty	140	142	34	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalno-diagonalnym	ŁPP [Ha]
103	III	60	jama gospodarca	kolisty	98	96	15	nieregularny	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
104	III	60	jama gospodarca	owalny	140	70	28	nieckowaty z przeiębieniem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
106	III	70	jama gospodarca	nieregularny	74	46	14	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
107	III	70	jama gospodarca	nieregularny	90	88	19	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
108	III	70	jama gospodarca	owalny	110	76	50	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
109	III	80	jama gospodarca	owalny	105	54	28	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
110	III	90	jama gospodarca	owalny	200	120	40	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
112	I	61	jama gospodarca	kolisty	106	88	36	nieckowaty z przeiębieniem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
113	I	32	jama gospodarca	owalny	88	42	24	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
115	I	31	jama gospodarca	kolisty	90	90	38	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
116	I	31	jama gospodarca	owalny	200	150	46	prostokątny	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]

OBIEKT	ODC.	AR	FUNKCJA	PRZEKRÓJ POZIOMY	DŁUGOŚĆ [cm]	SZEROKOŚĆ [cm]	GŁĘBOKOŚĆ [cm]	PRZEKRÓJ PIONOWY	WYPEŁNIENIE (układ warstw)	DATOWANIE
117	I	31	jama gospodarcza	nieregularny	170	100	43	nieregularny	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
118	I	31	jama gospodarcza	nieregularny	170	72	46	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
119	I	31	dolek postępujący	owalny	50	20	22	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
120	I	41/31	jama gospodarcza	owalny	160	114	20	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
121	III/I	50/41	jama gospodarcza	nieregularny	170	116	38	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
122	I	41	jama gospodarcza	kolisty	100	90	33	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
123	I	41	jama gospodarcza	kolisty	84	80	34	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
124	I	41	jama gospodarcza	owalny	100	60	35	prostokątny	jednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
125	I	41	jama gospodarcza	nieregularny	90	74	32	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
126	I	41	jama gospodarcza	kolisty	130	117	38	trapezowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
127	I	41	jama gospodarcza	kolisty	60	56	50	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
128	I	41	jama gospodarcza	owalny	148	116	23	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie diagonalnym	ŁPP [Ha]
129	I	41	jama gospodarcza	owalny	119	96	41	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
130	I	41	jama gospodarcza	owalny	160	92	40	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
131	I	41	jama gospodarcza	owalny	70	56	38	trapezowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
132	I	41	jama gospodarcza	owalny	120	80	40	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]

OBIEKT	ODC.	AR	FUNKCJA	PRZEKROJ POZIOMY	DLUGOŚĆ [cm]	SZEROKOŚĆ [cm]	GŁĘBOKOŚĆ [cm]	PRZEKROJ PIONOWY	WYPEŁNIENSKO (układ warstw)	DATOWANIE
133	I	41	jama gospodarcza	kolisty	120	100	40	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
134	I	41	jama gospodarcza	kolisty	110	112	22	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
135	I	41	jama gospodarcza	nieregularny	140	66	71	trapezowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
136	I	41	jama gospodarcza	owalny	130	100	34	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
137	I	51	jama gospodarcza	kolisty	110	96	36	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
138	I	51	jama gospodarcza	nieregularny	80	68	25	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
139	I	51	jama gospodarcza	owalny	120	40	42	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie wertykalnym	ŁPP [Ha]
140	I	51	jama gospodarcza	owalny	80	26	11	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
141	I	51	jama gospodarcza	nieregularny	120	70	54	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
142	I	51	jama gospodarcza	nieregularny	168	70	33	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
143	I	51	jama gospodarcza	kolisty	100	83	20	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
144	I	51	jama gospodarcza	kolisty	116	100	52	nieckowaty	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie horyzontalno-diagonalnym	ŁPP [Ha]
145	I	51	jama gospodarcza	owalny	130	110	60	nieckowaty z przebiegiem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
146	I	51	jama gospodarcza	nieregularny	180	86	16	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
147	I/II	23/30/ 11/22	jama gospodarcza	nieregularny	130	70	28	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie diagonalnym	ŁPP [Ha]

OBIEKT	ODC.	AR	FUNKCJA	PRZEKRÓJ POZIOMY	DŁUGOŚĆ [cm]	SZEROKOŚĆ [cm]	GŁĘBOKOŚĆ [cm]	PRZEKRÓJ PIONOWY	WYPEŁNIŚKO (układ warstw)	DATOWANIE
148	I	61/71	palenisko	owalny	140	120	36	nieckowaty z przegębieniem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
149	I	62	jama gospodarcza	owalny	106	100	40	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
150	I	61	jama gospodarcza	nieregularny	150	148	26	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
151	I	42/	jama gospodarcza	nieregularny	112	76	28	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
152	I	43	jama gospodarcza	kolisty	106	100	34	prostokątny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
153	I	42	jama gospodarcza	owalny	130	120	29	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
154	I	42/43	jama gospodarcza	nieregularny	204	112	29	nieckowaty	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
155	I	42	jama gospodarcza	kolisty	100	110	44	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
156	I	42	jama gospodarcza	nieregularny	170	105	36	trapezowaty	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie horyzontalno-wertykalnym	ŁPP [Ha]
157	I	42	jama gospodarcza	owalny	172	148	54	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
158	I	42	jama gospodarcza	nieregularny	90	48	18	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
159	I	43	jama gospodarcza	owalny	130	100	20	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
160	I	43	palenisko	owalny	140	110	40	nieregularny	niejednorodne, wielowarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
161	I	43	jama gospodarcza	kolisty	94	78	19	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
162	I	42	jama gospodarcza	kolisty	132	126	34	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]

OBIEKT	ODC.	AR	FUNKCJA	PRZEKROJ POZIOMY	DŁUGOŚĆ [cm]	SZEROKOŚĆ [cm]	GŁĘBOKOŚĆ [cm]	PRZEKROJ PIONOWY	WYPEŁNIENSKO (układ warstw)	DATOWANIE
163	I	42	jama gospodarcza	owalny	190	120	68	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie diagonalnym	ŁPP [Ha]
164	I	42/52	jama gospodarcza	owalny	128	128	35	nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie diagonalnym	ŁPP [Ha]
165	I	52	jama gospodarcza	owalny	75	67	20	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
166	I	52	jama gospodarcza	kolisty	138	130	34	nieckowaty z przegłębieniem asymetrycznym	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
167	I	42/52	jama gospodarcza	nieregularny	263	200	42	nieregularny	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
168	I	21	jama gospodarcza	owalny	120	80	26	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
173	III	59	jama gospodarcza	kolisty	130	123	24	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
174	I	33	jama gospodarcza	owalny	72	60	18	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
175	I	33	jama gospodarcza	owalny	105	94	9	nieregularny	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
176	I	33	jama gospodarcza	kolisty	120	110	20	nieckowaty	niejednorodne, jednowarstwowe	ŁPP [Ha]
177	I	33	jama gospodarcza	owalny	120	70	28	nieregularny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
178	I	22	jama gospodarcza	nieregularny	130	110	30	nieckowaty	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie horyzontalnym	ŁPP [Ha]
179	I	22	dołek postępujący	owalny	36	28	31	Ukształtny	niejednorodne, dwuwarstwowe w układzie wertykalnym	ŁPP [Ha]

	 I	 II	 III	 IV	?
 A	IA 15 [13,88%]	IIA 25 [23,15%]	IIIA -	IVA 21 [19,44%]	?A -
 B1	IB1 3 [2,77%]	IIB1 7 [6,48%]	IIIB1 -	IVB1 6 [5,55%]	?B1 -
 B2	IB2 -	IIB2 -	IIIB2 -	IVB2 -	?B2 -
 C	IC -	IIC -	IIIC -	IVC -	?C -
 D	ID 1 [0,92%]	IID 2 [1,85%]	IIID -	IVD -	?D -
 E	IE 1 [0,92%]	IIE 2 [1,85%]	IIIE -	IVE 2 [1,85%]	?E -
 F	IF -	IIF -	IIIF -	IVF -	?F -
 G	IG -	IIG -	IIIG -	IVG -	?G -
 H	IH 5 [4,62%]	IIH 12 [11,11%]	IIIH -	IVH 6 [5,55%]	?H -
?	I? -	II? -	III? -	IV? -	?? -

makromorfologii, zdobnictwa, mikromorfologii i technologii. Podejście takie, określane jako systemowe, ma już ugruntowaną tradycję i rozbudowaną literaturę (Czebreszuk *et al.* 2006). Stosowana w nim na szeroką skalę formalizacja opisu została w pełni wykorzystana w niniejszej pracy. W dalszych częściach wywodu wykorzystano z gotowych już metod, powstałych przy okazji badania pradziejowych materiałów osadniczych z Niżu Polskiego (Czebreszuk *et al.* 2006, 39–64; Ignaczak 2002, 32–52; Ignaczak, Affelski 2012, 72–77). Kategoryzacja cech podlegających analizie nie odpowiada odтворzonej dla systemu wytwórczości ceramicznej liście czynności techniczno-użytkowych (Czerniak, Koško 1980), lecz została oparta na nadrzędności parametrów morfologiczno-stylistycznych, najbardziej adekwatnych w klasyfikacji źródeł z epoki brązu i okresu halszackiego.

W analizie makromorfologii wykorzystano schemat typologiczny opracowany dla potrzeb analityki materiału ceramicznego kultury późnej ceramiki wstęgowej przez Lecha Czerniaka (Czerniak 1980, 49–56 – zmodyfikowana wersja wcześniejszego ujęcia; Koško 1979, 41; Czebreszuk *et al.* 2006, 39–64). Schemat ten (aplikowany już do opisu naczyń ŁPP – Ignaczak 2002; 2004a), wskutek odwołania do typów bazowych, charakteryzuje

Tabela 3. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Schemat podziału jam gospodarczych wraz z zestawieniem ilościowo-procentowym poszczególnych typów bazowych w badanym zbiorze

Table 3. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Division scheme of utility pits with a quantitative and percentage list for particular base types in the analysed collection

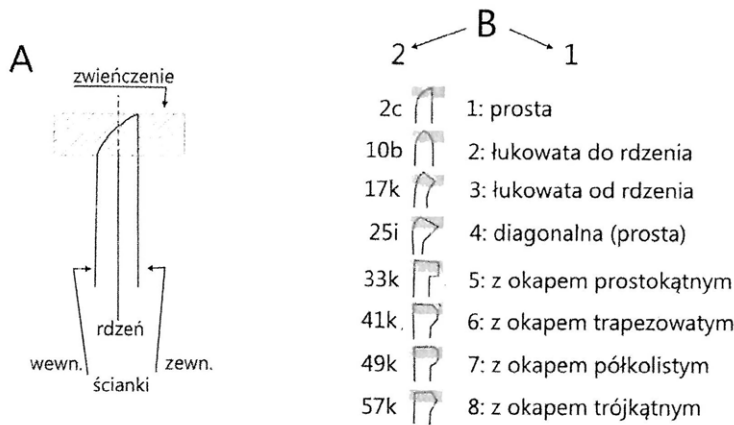
konieczna przy opisie materiału ruchomego doza obiektywizmu (Tabela 4). Typ bazowy jest definiowany na podstawie liczby członów naczynia oraz przyjętych wartości wskaźników – proporcji średnicy wylewu naczynia do jego wysokości ($R_1:H_1$) oraz średnicy wylewu naczynia do średnicy brzuśca ($R_1:R_3$). Staje się on jednocześnie podstawą do wyodrębniania tzw. typów szczególnych, odnoszących się do konkretnych cech, mających walor chronologiczny. W badanych zespołach wyodrębniono osiem podstawowych typów szczególnych, charakteryzujących wytwórczość ludności ŁPP (Ignaczak 2002, 36–40; 2016, 54–62):

I – kubki, czerpaki – naczynia jedno-, dwu- lub trójczłonowe o proporcjach właściwych dla waz, mis bądź pucharów, zawsze zaopatrzone w jedno ucho, łączące wylew naczynia z górną partią brzuśca lub częścią z jego największą wydętością,

I

	R1 > R3			R1 < R3		
	A	B	C	D (II, IV, VI)	E (II, III, VI)	
MISY R1 : H1 ≥ 2,0						MISY R1 : H1 ≥ 2,0
PUCHARY R1 : H1 < 2,0						1,1 < R1:H1 < 2,0
IV						R1 : H1 < 1,1

II

C

	ścianka wewnętrzna							
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	1	2	3	4	5	6	7	8
2	9	10	11	12	13	14	15	16
3	17	18	19	20	21	22	23	24
4	25	26	27	28	29	30	31	32
5	33	34	35	36	37	38	39	40
6	41	42	43	44	45	46	47	48
7	49	50	51	52	53	54	55	56
8	57	58	59	60	61	62	63	64

D

Tabela 4. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. I – Klasyfikacja typów morfologicznych naczyń ŁPP na bazie typologii L. Czerniaka (1980) i T. Węgrzynowicz (1984) (wg. M. Ignaczak 2016, 60); II – schemat systematyki krawędzi (wg. A. Kośko 1981) z uzupełnieniami M. Ignaczaka (2016); III – lokalizacja wskaźników makromorfologicznych (wg. Kośko 1981; Czebreszuk *et al.* 2006)

Table 4. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. I – Classification of morphological types of the Lusatian Urnfield culture vessels based on the typology by L. Czerniak (1980) and T. Węgrzynowicz (1984) (after M. Ignaczak 2016, 60); II – edge classification diagram (after A. Kośko 1981) supplemented by M. Ignaczak (2016); III – location of macromorphological indicators (after Kośko 1981; Czebreszuk *et al.* 2006)

II – dzbany – naczynia trójczłonowe o proporcjach garnków, zawsze z jednym uchem, łączącym wylew naczynia z górną partią brzuśca,

III – amfory – naczynia trójczłonowe o proporcjach waz lub garnków, z co najmniej parą drobnych uszek na granicy szyjki i brzuśca bądź zaczepionych na szyjce lub na górnej partii brzuśca,

IV – misy – naczynia jedno-, dwu- lub trójczłonowe, dla których wartość liczbowa wskaźnika proporcji średnicy wylewu do wysokości naczynia jest większa od 2,0,

V – garnki – naczynia jedno-, dwu- lub trójczłonowe, dla których wartość liczbowa wskaźnika proporcji średnicy wylewu do wysokości naczynia jest mniejsza od 1,1 i gdzie średnica wylewu jest równa lub mniejsza od średnicy największej wydętości brzuśca,

VI – wazy – naczynia dwu- lub trójczłonowe, dla których wartość liczbowa wskaźnika proporcji średnicy wylewu do wysokości naczynia zawiera się w przedziale 1,1–2,0, a średnica wylewu jest równa lub mniejsza od największej wydętości brzuśca,

VII – puchary – naczynia jedno-, dwu- lub trójczłonowe, dla których wartość liczbowa wskaźnika proporcji średnicy wylewu do wysokości naczynia jest mniejsza od 2,0 i gdzie średnica wylewu jest większa od największej wydętości brzuśca,

VIII – talerze, naczynia jednoczłonowe, dla których maksymalna wysokość (H1) jest większa lub równa podwójnej grubości dna (H6).

Badany zbiór jest mocno rozdrobiony, co przełożyło się na niewielką ilość odtworzonych form naczyń. W trakcie analizy źródeł ceramicznych wydzielono 4 jednostki makromorfologiczne: I – kubki/czerpaki; IV – misy; V – garnki, VIII – talerze.

Makrotyp I (kubki/czerpaki) – odnotowano jedno naczynie tego typu (Ryc. 17: 6), które zachowało się w górnej partii i zaopatrzone było w taśmowate przewężające się ucho, wystające ponad krawędź naczynia, co jest charakterystyczne dla pojemników datowanych na okres halszacki (Muzolf 2002, 208, ryc. 105; Marchelak, Tyszler 2003, 214, 230, ryc. 102; Ignaczak, Ślusarska 2009, 128, 135, ryc. 14, 21). Najprawdopodobniej dno naczynia było od spodu wklęsłe.

Makrotyp IV (misy) – w zbiorze wyróżniono 5 takich form (Ryc. 15: 1, 2; 16: 3; 18: 1, 2). Naczynia nie zachowały się w całości, niemniej jednak reprezentują one formy jednoelementowe (Ryc. 15: 1; 16: 3) oraz dwuelementowe o profilu lekko esowatym (Ryc. 15: 2; 18: 1, 2) licznie występujące na mazowieckich i środkowopolskich osadach ŁPP u schyłku epoki brązu i w okresie halszackim (Marchelak, Tyszler 2002, 79, 229, ryc. 102;

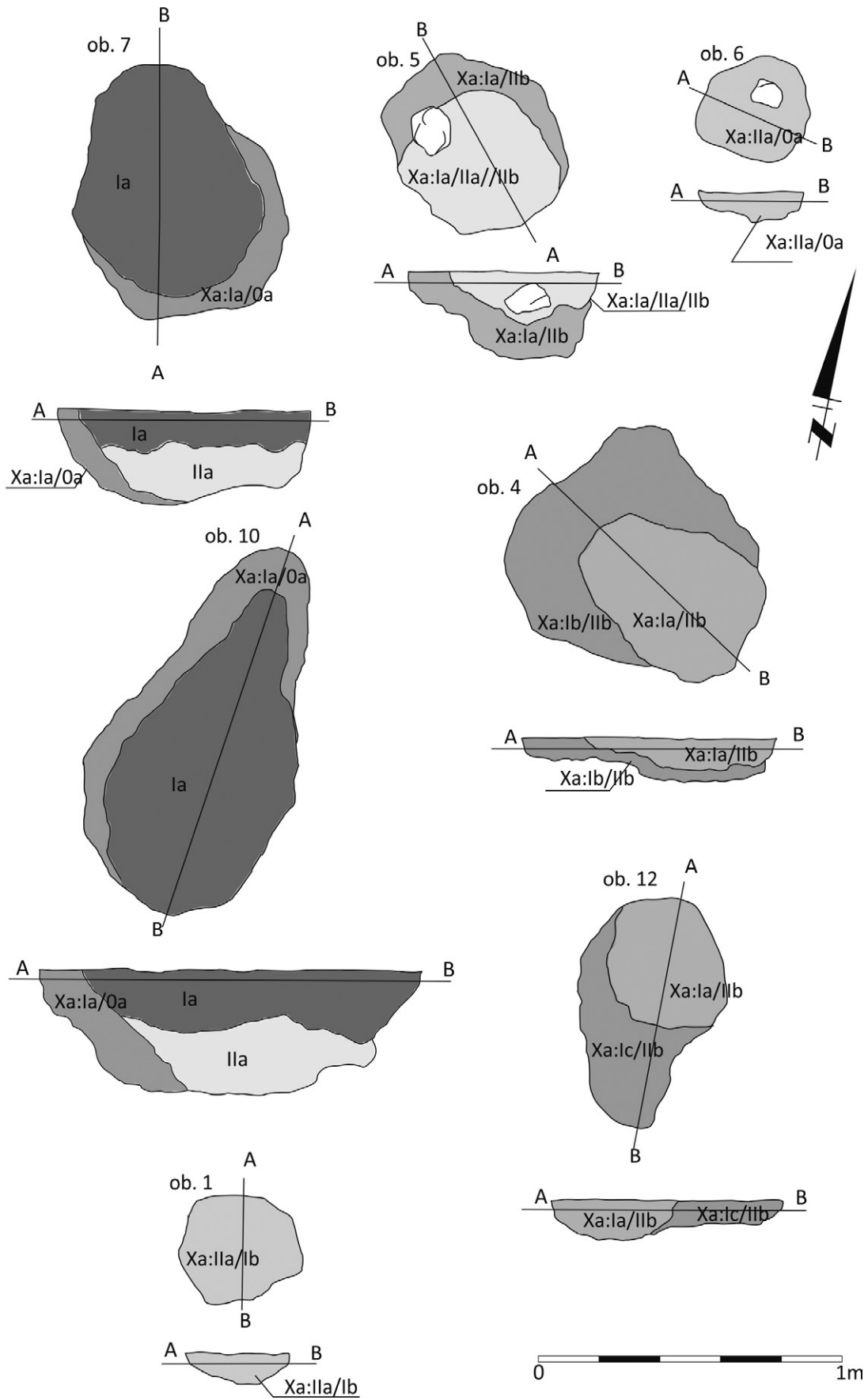
Węgrzynowicz 1973, 53, ryc. 19). Misy były ubogo zdobne, cechujące się głównie perforacją podkrawędną i nakrawędnymi odciskami palca.

Makrotyp V (garnki) – zarejestrowano 6 naczyń, które z pewnością można przypisać do tej grupy pojemników (Ryc. 16: 1; 17: 1, 5; 19: 1, 2). Reprezentują one formy jednoelementowe – proste (Ryc. 17: 1; 19: 2) lub dwuelementowe o lekko esowatym profilu i delikatnie rozchylonej partii szczytowej (Ryc. 16: 1; 17: 5; 19: 1). Naczynia z reguły chropowacono oraz obmazywano palcami, zdobnictwo ograniczało się do perforacji podkrawędnej oraz ornamentu palcowego (szczypanie, odcisk palca) na krawędzi naczynia. Formy garnków zarejestrowane w trakcie badań występują pospolicie zarówno na terenie Mazowsza, jak i Polski Środkowej, wschodniej Wielkopolski czy Kujaw, a w kontekście przedstawionych wyżej motywów zdobniczych możemy je synchronizować z okresem halszackim (Węgrzynowicz 1973, 59, 62; Marchelak, Tyszler 2002, 35, 61, 62, ryc. 10).

Makrotyp VIII (talerze) – odnotowano 2 egzemplarze naczyń w typie talerza (Ryc. 13: 1; 18: 3), z których jeden zdobiony był motywem obustronnej perforacji oraz odciskami palca. Niestety, określane w literaturze również mianem placków, naczynia tego typu są mało czułe chronologicznie (Marchelak, Tyszler 2003, 89). Spotykane one są w różnych regionach występowania osadnictwa ŁPP, pojawiają się w IV EB, rozpowszechniają się na przełomie epoki brązu i okresu halszackiego i występują aż do zaniku ŁPP (Gedl 1962, 51; Wiklak 1963, 60; Gediga 1967, 119, 120; Muzolf 2002, 222–227; Węgrzynowicz 1973, 60; Moskwa 1976, 82, 83; Szamałek 1987, 60; Dąbrowski 1997, 39; Kaczmarek 2002, 40). W kontekście całości zbioru ceramiki odkryte talerze należy wiązać z okresem halszackim.

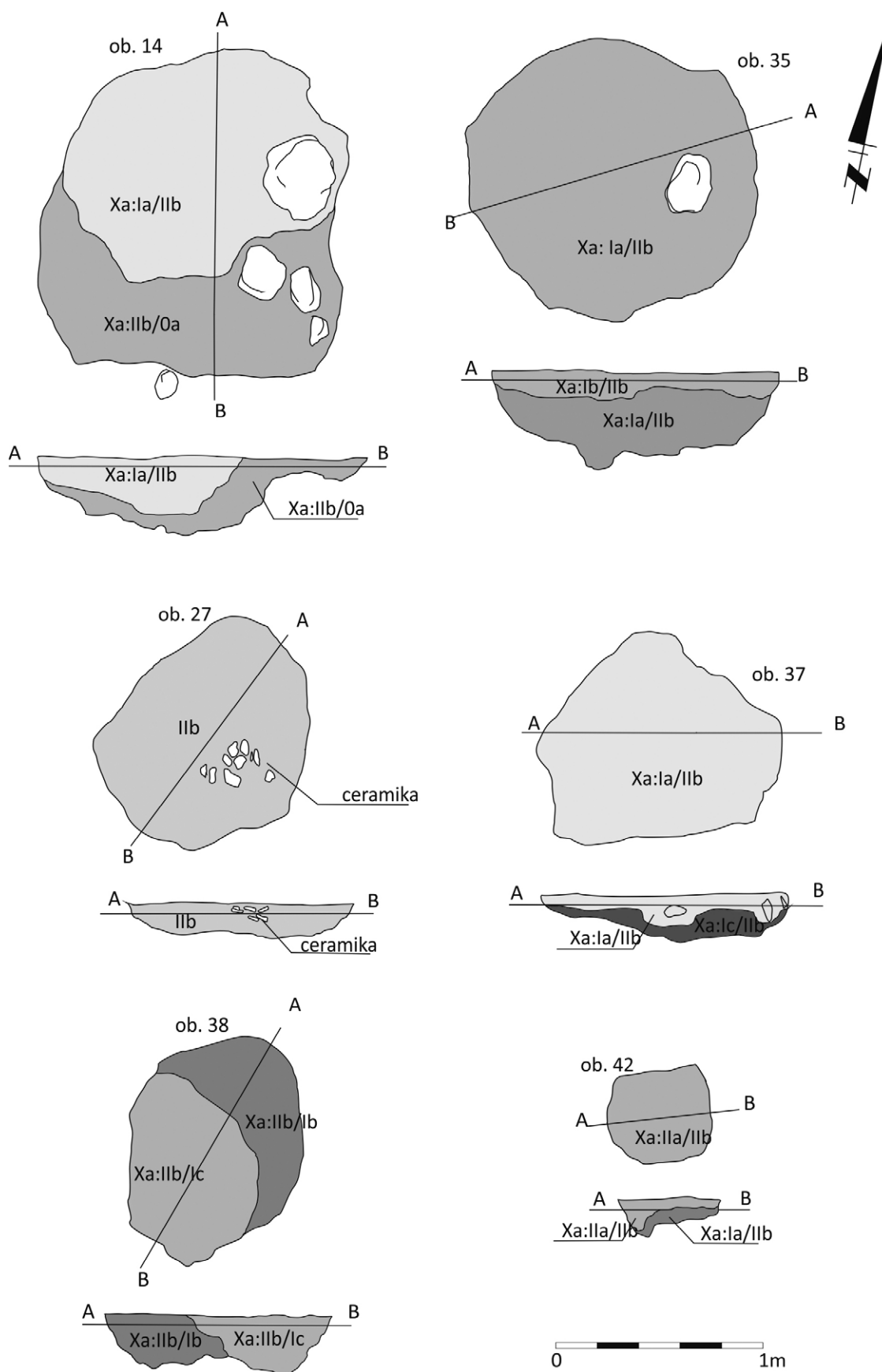
Do klasyfikacji zdobnictwa naczyń ludności ŁPP wykorzystano interkulturowy schemat opracowany przez Aleksandra Kośko dla ceramiki neolitycznej i stosowany powszechnie także w opisie naczyń pochodzących z wczesnego okresu epoki brązu na Kujawach (Kośko 1981, 34; Czebreszuk 1996, 42–44). Pozwala on połączyć atuty kodowego poziomu opisu wątków zdobniczych oraz prezentacji liczbowej (zależności frekwencyjne). Listę zdobień w poszczególnych zespołach przedstawia Tabela 7. W ornamentyce rejestrujemy motywy:

- odciski palców (R-236) – ten popularny w kontekście ŁPP motyw na stanowisku Stara Wieś 24 rejestrowany jest na krawędziach naczyń w typie misy lub garnka (Ryc. 17: 1; 19: 1) oraz na talerzach (Ryc. 13: 1);
- szczypanie krawędzi naczyń – odnotowano na naczyniach w typie garnka (Ryc. 17: 5);

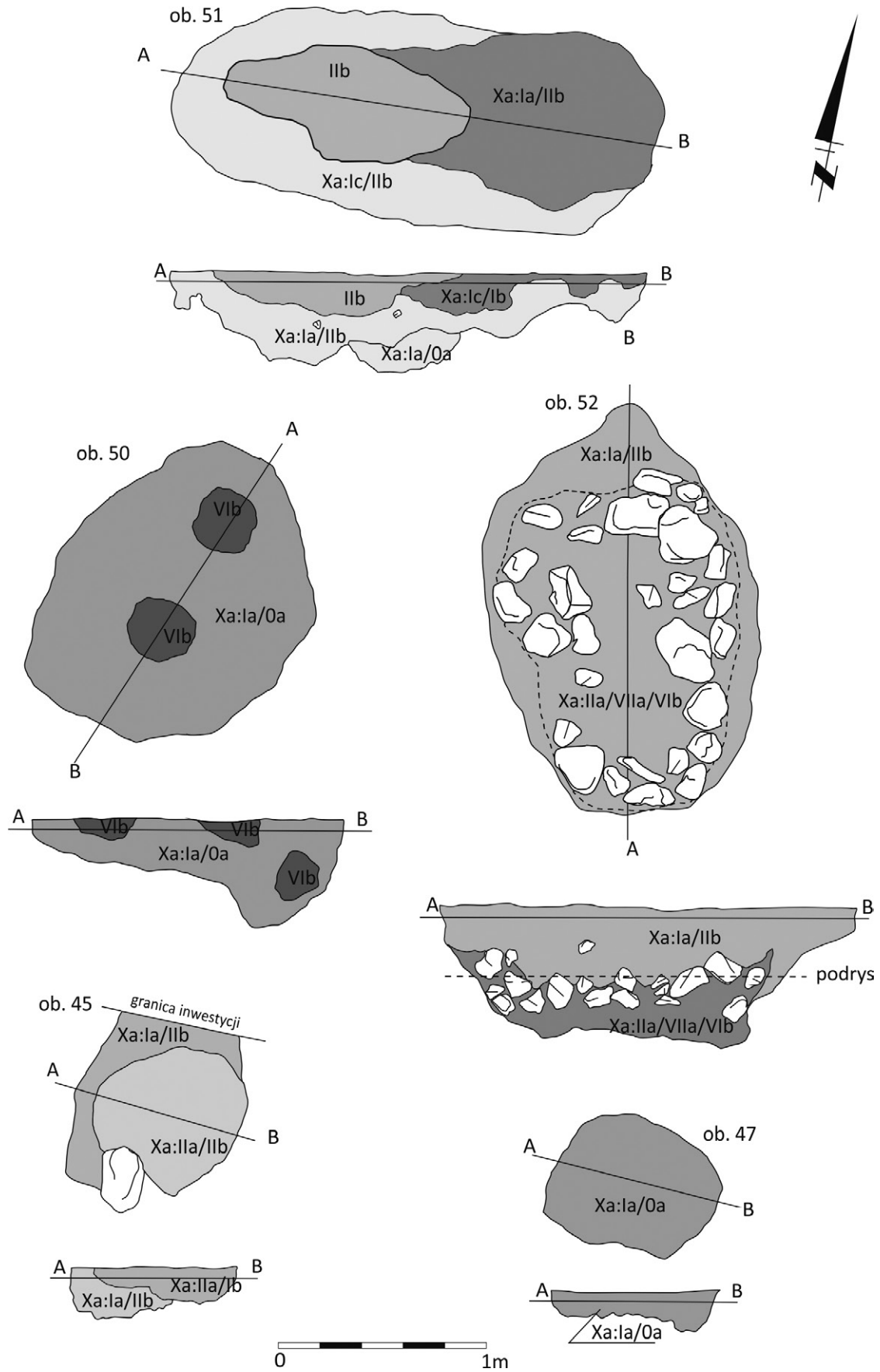
Ryc. 5. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Obiekty gospodarcze ludności łużyckich pól popielnicowych. (1) dołek postłupowy; (4-7, 10, 12) jamy gospodarcze (rys., oprac.: I. Spannbauer-Piech, J. Affelski)

Fig. 5. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Utility features of the Lusatian Urnfield culture. (1) posthole; (4-7, 10, 12) utility pits (prepared and drawn by I. Spannbauer-Piech, J. Affelski)

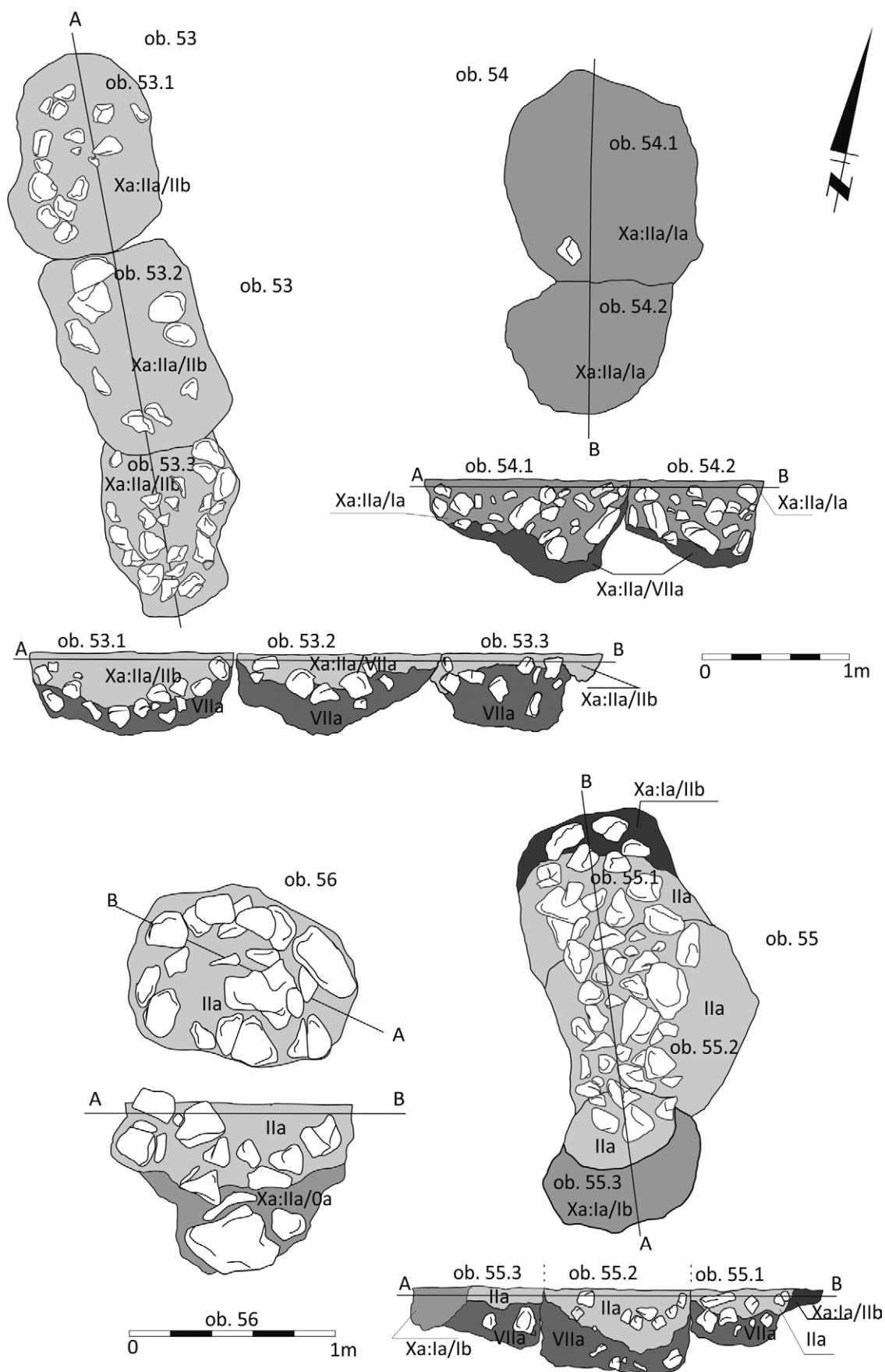
Ryc. 6. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Obiekty gospodarcze ludności łużyckich pól popielnicowych. 42 - dołek postłupowy; 14, 27, 35, 37, 38 - jamy gospodarcze. (rys., oprac.: I. Spannbaauer-Piech, J. Affelski)

Fig. 6. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Utility features of the Lusatian Urnfield culture. 42 - posthole; 14, 27, 35, 37, 38 - utility pits (prepared and drawn by I. Spannbaauer-Piech, J. Affelski)

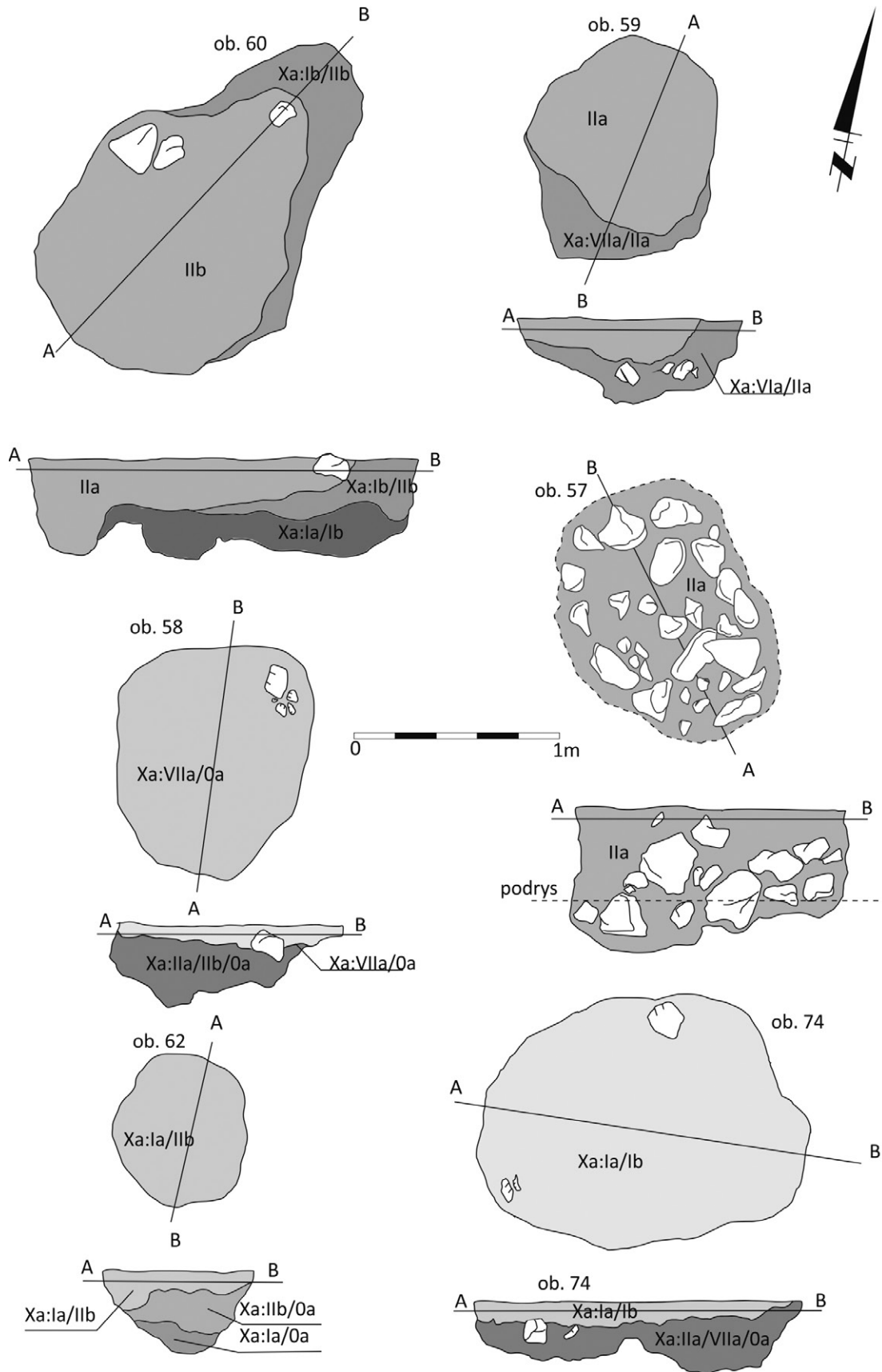
Ryc. 7. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Obiekty gospodarcze ludności łużyckich pól popielnicowych. 50, 52 - palenisko; 45, 47, 51 - jama gospodarcza (rys., oprac.: I. Spannbauer-Piech, J. Affelski)

Fig. 7. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Utility features of the Lusatian Urnfield culture. 50, 52 - hearths; 45, 47, 51 - utility pits (prepared and drawn by I. Spannbauer-Piech, J. Affelski)

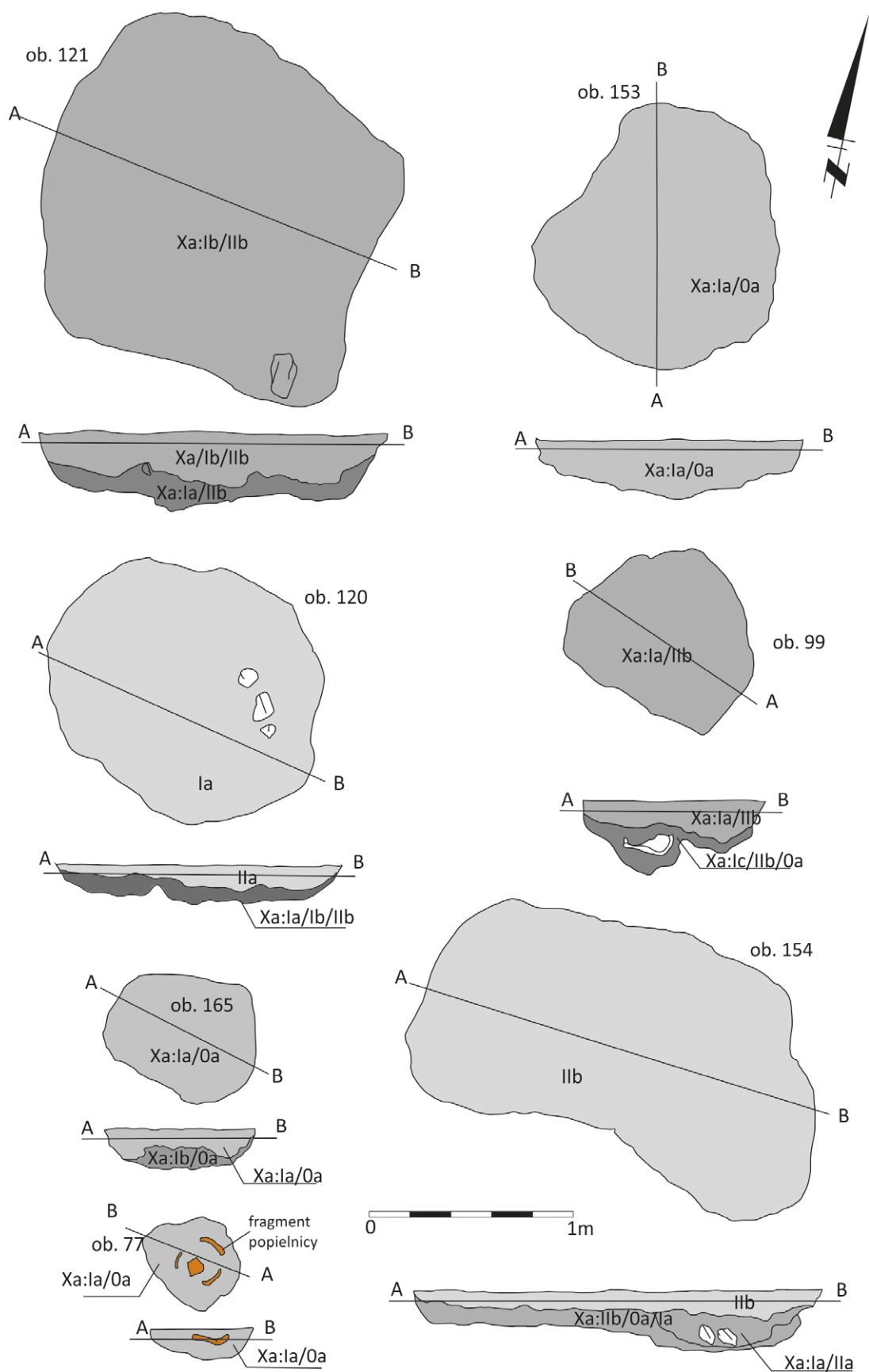
Ryc. 8. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Paleniska ludności łużyckich pól popielnicowych (rys., oprac.: I. Spannauer-Piech, J. Affelski)

Fig. 8. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Hearths of the Lusatian Urnfield culture (prepared and drawn by I. Spannauer-Piech, J. Affelski)

Ryc. 9. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Obiekty ludności łużyckich pól popielnicowych. 62, 74 – jamy gospodarcze; 57, 58, 60 – paleniska (rys., oprac.: I. Spannbauer-Piech, J. Affelski)

Fig. 9. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Features of the Lusatian Urnfield culture. 62, 74 – utility pits; 57, 58, 60 – hearths (prepared and drawn by I. Spannbauer-Piech, J. Affelski)

Ryc. 10. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Obiekty gospodarcze ludności lużyckich pól popielnicowych: 99, 120, 121, 153, 154, 165 – jamy gospodarcze. Grób ciałałny, popielnicowy (obiekt 77) (rys., oprac.: I. Spannbaauer-Piech, J. Affelski)

Fig. 10. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Utility features of the Lusatian Urnfield culture: 99, 120, 121, 153, 154, 165 – utility pits. Urn grave (feature 77) (prepared and drawn by I. Spannbaauer-Piech, J. Affelski)

Ryc. 11. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Zniszczony grób ciałopalny ludności łużyckich pól popielnicowych (obiekt 77) (fot. K. Karasiewicz)

Fig. 11. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Destroyed cremation grave of the Lusatian Urnfield culture (feature 77) (photo by K. Karasiewicz)

- szczypanie brzuśca naczynia – zarejestrowano 2 fragmenty bliżej nieokreślonych typologicznie pojemników, zdobionych dookólnym motywem lekkiego szczypania brzuśca (Ryc. 15: 12; 19: 13);
- perforowanie podkrawędne, jednostronne (S-246) i dwustronne (S-251) – element zdobniczy w postaci dziurki podkrawędnej (głównie obustronnej) jest motywem wiodącym w badanym zbiorze ceramiki i występuje na naczyniach w typie garnka i misy (Ryc. 12: 2, 4, 5; 13: 4-7, 12-14; 14: 1, 2, 6, 7; 15: 1-9; 16: 1, 4, 9; 19: 2);
- obustronna perforacja – odnotowano ją na jednym talerzu oraz fragmencie naczynia sitowatego (Ryc. 13: 1, 2);
- motyw pionowych (M-188) i poziomych (M-178) rytowanych linii – zarejestrowano na niewielkich fragmentach 4 naczyń o nieustalonej typologii w kontekście brzuśca lub jego przejścia w szyję (Ryc. 13: 10);
- dolepiany guzek plastyczny (E-50) – obserwowany na dwóch fragmentach naczyń w strefie przykrawędnej (Ryc. 15: 7) lub brzuścu;
- odciskane punkty w układach diagonalnych (E-46[M-181]) – rejestrowane na 1 fragmencie nieokreślonego naczynia w strefie brzuśca (Ryc. 13: 9);
- pozioma listwa plastyczna (M-180) – odnotowano ją na 1 fragmencie brzuśca naczynia, najprawdopodobniej w typie garnka (Ryc. 18: 7).

Niemierzalne części naczyń (definiowane poprzez cechy mikromorfologii) opisano na podstawie frekwencji typów: krawędzi wylewów, wg schematu A. Koško (1981, 33), den, wg schematu Janusza Czebreszuka (1996,

36–41) – wersja poprawiona (Czebreszuk *et al.* 2006, 57, ryc. 3,6) oraz uch, wg schematu A. Koško, J. Czebreszuka, M. Szymt (2006, 55, ryc. 3,5) w poszczególnych zespołach (Tabela 6–9).

Ogólną frekwencję poszczególnych typów wylewów (100 sztuk) w ramach zbioru ceramiki naczyniowej ŁPP przedstawia Tabela 6 i 9. W tej grupie źródeł zdecydowanie dominowały dwa rodzaje ścianek – 10 (związująca się do rdzenia) i 18 (od wewnątrz ścianka związująca się do rdzenia; od zewnątrz ścianka odchodząca do rdzenia). Odpowiadało mu nasilenie w występowaniu dwóch typów zwieńczeń: „e” – półkolistych i „k” – prostych. Przeprowadzone na innych grupach ceramiki badania dowiodły, że trudno uczynić je czułym datownikiem reagującym na zmiany czasowe zachodzące w źródłach (Czebreszuk *et al.* 1997, 14–16).

Pozyskany zbiór den (28 sztuk) nie odzwierciedla nam szerokiego wachlarza tendencji w kształtowaniu spodów naczyń przez społeczność ŁPP zasiedlającą okolice dzisiejszej Starej Wsi (Tabela 7). Dla badanego zespołu charakterystyczne jest tak proste modelowanie zewnętrznej ścianki dna (bez stopki) – typ 1, 3 (Ryc. 15: 11; 16: 11), jak i formowanie tzw. stopki (typ 8, 9, 13, 15) (Ryc. 16: 2, 7, 10, 11). Razem z prostą ścianką wewnętrzną dna tworzono również formy wypukłe, wklęsłe.

Zasadniczo prezentowany zbiór den reprezentują przykłady spotykane w ceramice ŁPP na całym obszarze występowania tej jednostki kulturowej tak w epoce brązu, jak i wczesnej epoce żelaza, dlatego poszczególne typy nie mają walorów chronologicznych.

W całym zbiorze ceramiki zarejestrowano tylko jedno taśmowate ucho, lekko zwężające się w partii centralnej, na naczyniu w typie czarki/czerpaka (Ryc. 17: 6). Wystawało ono ponad krawędź naczynia, co jest typowe dla pojemników tego rodzaju datowanych na okres halszacki.

W analizie technologii ceramiki naczyniowej wykorzystano model opisu cech technologicznych, stosowany w badaniach społeczności kultury łużyckiej z obszaru Niżu Polski (Czebreszuk 1996, 12–29; Ignaczak 2002, 50–53). Zdaniem autorów proces technologiczny ręcznego wyrabiania pojemników ceramicznych był ściśle związany z grubością ich ścianek. Z tego powodu ogólne tendencje w przygotowywaniu masy garncarskiej omówione będą w oparciu na podziale na ceramikę cienko-, średnio- i grubościenną.

1. Naczynia cienkościennie (do 5,9 mm grubości) – 8,17% zbioru.

- Domieszka schudzająca: dominuje niejednorodny lub biały tłuczeń kamienny, o granulacji drobnej i średniej, rzadko grubej. Incydentalnie do gliny dodawano piasek lub różowy tłuczeń kamienny. Masa garncarska nie została dobrze wymieszana (warstewkowy przełam).
- Faktura ścianki zewnętrznej: zdecydowana dominacja odmiany chropowatej i szorstkiej (ok 70%). Ceramika wygładzana i wyświecana, charakterystyczna dla delikatnych pojemników w typie kubka/czerpaka, pucharków, niedużych waz lub amfor stanowią mniejszość (ok 30% zbioru).
- W kolorystyce przełamu brak wyraźnej dominacji odcieni szarych nad żółto-czerwono-brązowymi.

2. Naczynia średnościennie (grubość od 6 do 9,9 mm) – 68,74% zbioru.

- Domieszka schudzająca: zdecydowanie dominuje postać wielobarwnego tłuczka kamiennego o granulacji średniej i grubej. Często pojawia się biały i różowy tłuczeń mineralny w odmianie średnioziarnistej oraz piasek (obie frakcje w większości przypadków występują wspólnie). Masa garncarska jest z reguły „średnio” wymieszana (warstewkowy przełam).
- Faktura ścianki zewnętrznej: przewaga tendencji do chropowacenia i obmazywanej powierzchni, typowej dla naczyń w typie garnka, waz, niektórych mis. Traktowanie wiechciem ścianki naczynia oraz obrzucanie gliną występuje w nikłym procencie.

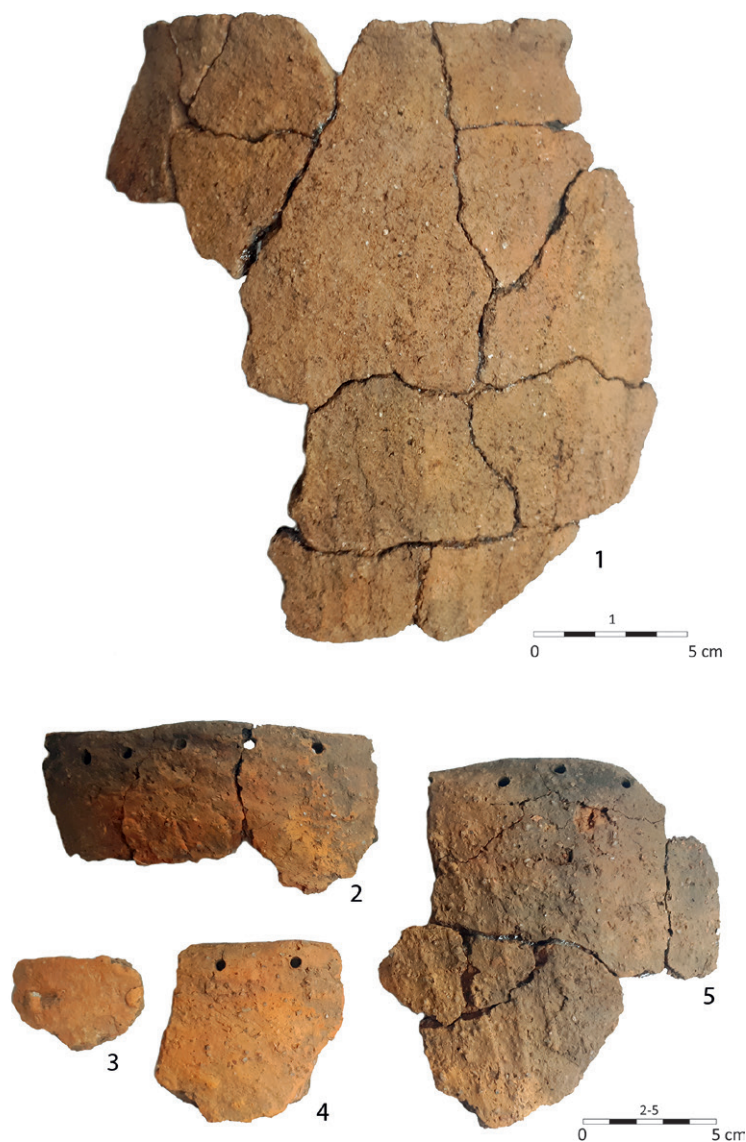
Rzadziej rejestrujemy powierzchnie o fakturach szorstkich lub pofałdowanych oraz wygładzanych czy wyświecanych.

- W kolorystyce przełamu niemalże po równo występują odcienie szarości, barwy żółto-czerwono-brązowe, jak i dwubarwność.
3. Naczynia grubościennie (10 mm >) – 23,09% zbioru.
- Domieszka schudzająca: dominuje tłuczeń kamienny o granulacji średniej i grubej, głównie o barwie niejednorodnej, różowej i białej. W niewielkim stopniu mieszano kamienny tłuczeń z piaskiem.
 - Faktura ścianki zewnętrznej: zdecydowana dominacja odmiany o chropowatej i obmazywanej powierzchni typowej dla garnków (naczyni zasobowych), waz, niektórych mis. Powierzchnie szorstkie lub gładkie rejestrujemy w mniejszym udziale.
 - W kolorystyce przełamu lekko dominują odcienie żółto-czerwono-brązowe nad szarymi i odmianami dwubarwnymi.

Zaprezentowany materiał ceramiczny ma cechy wskazujące na jego zwartość chronologiczną. Dla rozważań na temat datowania istotne było wzajemne powiązanie poszczególnych cech ceramiki (szczególnie makromorfologii i zdobnictwa), co znacznie ułatwiło określenie przynależności czasowej zbioru. Zdaniem autorów odkryty zbiór ceramiki naczyniowej należy wiązać ze schyłkiem podokresu halszackiego C (HaC) z możliwością jego funkcjonowania w podokresie D (HaD). Datownikami ceramicznymi są tutaj głównie pojemniki (misy oraz jednoelementowe i lekko esowate garnki) zdobione perforacją podkrawędną, ze „szczypanymi” krawędziami, nakrawędnym ornamentem palcowym. Występowanie w zbiorze talerzy ceramicznych (perforowanych i zdobionych ornamentem palcowym) oraz czarek/czerek z wyciągniętym ponad krawędź wylewu uchem potwierdza słuszność datowania. W literaturze przedmiotu markery tego typu wiążą się z okresem halszackim, dość często również występują jako wschodni element kulturowy (perforacja podkrawędna) (Węgrzynowicz 1973, 57, 59, 60; Marchelak, Tyszler 2002, 62, 79, 88, 91; Ignaczak 2016, 92–95, 98, 99).

W obiektach ludności ŁPP odnotowano 232 fragmenty polepy (Ryc. 20; Tabela 10). Rejestrowano ją zarówno w jamach gospodarczych, jak i paleniskach. W jamach polepa jest najprawdopodobniej pozostałością po uszczelnianiu ścianek wkopów lub konstrukcji je przykrywających.

W trakcie badań zarejestrowano 5 zabytków krzemiennych, z czego 2 (Ryc. 21) przypisano osadnictwu ludności ŁPP (Kowalewski 2017, 164–166). Zostały

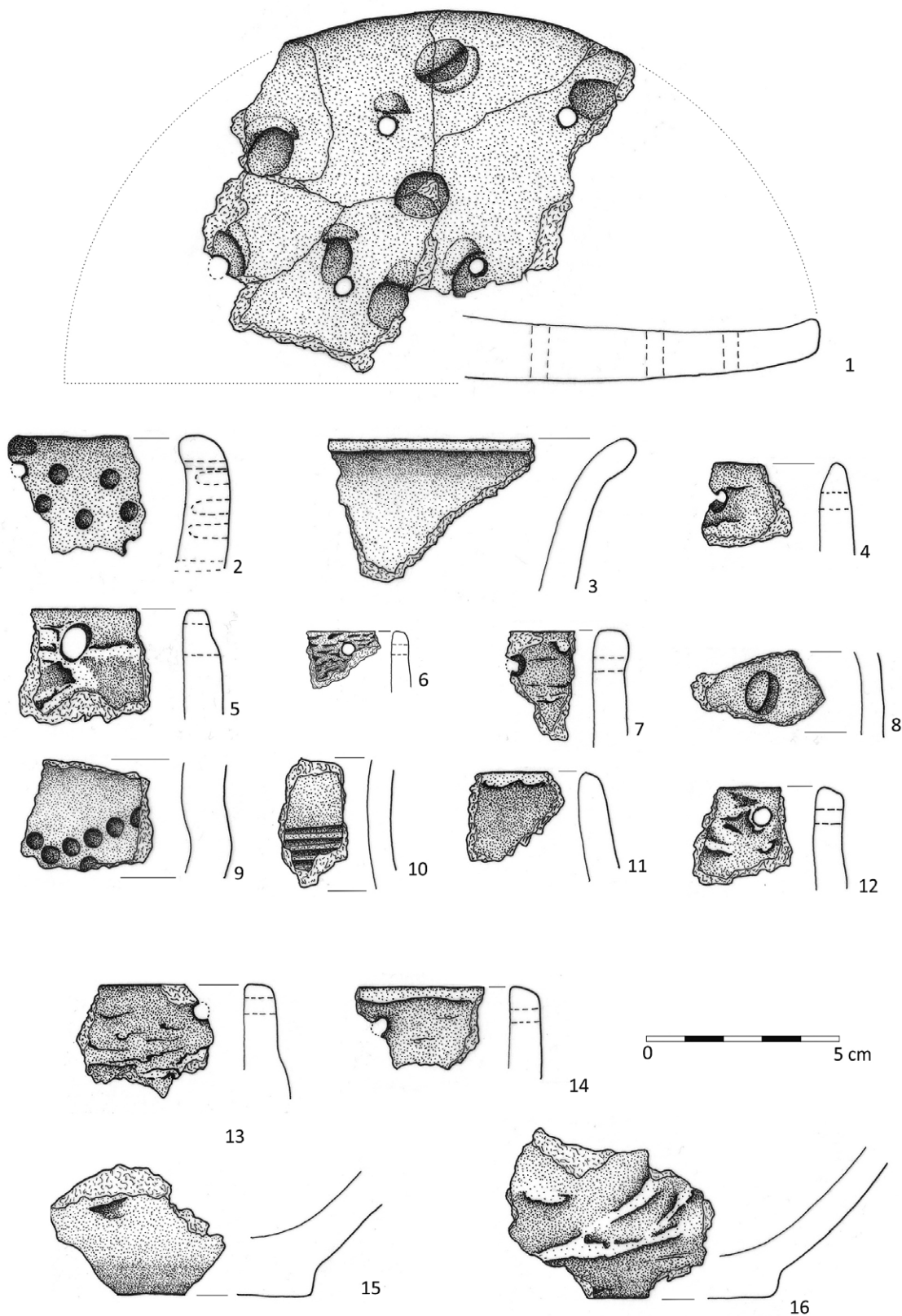
Ryc. 12. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Ceramika naczyniowa ludności łużyckich pól popielnicowych: (1) obiekt 27, (2-5) obiekt 99 (fot. J. Affelski)

Fig. 12. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Ceramic vessels of the Lusatian Urnfield culture: (1) feature 27; (2-5) feature 99 (photo: J. Affelski)

wykonane techniką łuszczniową z miejscowych, dostępnych na powierzchni narzutowych surowców krzemienych. Łuszczek korowy i łuszczek negatywy noszą cechy technologiczne charakterystyczne dla krzemieniarstwa schyłkowego, typowego dla wytwórczości z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, co zostało zaobserwowane przy analizach różnych inwentarzy krzemienych pochodzących z tego okresu pradziejów (Domańska, Wąs 2011, 279; Gawrońska *et al.* 2013, 104; Kowalewski 2013, 191; Kowalewski 2016, 441;

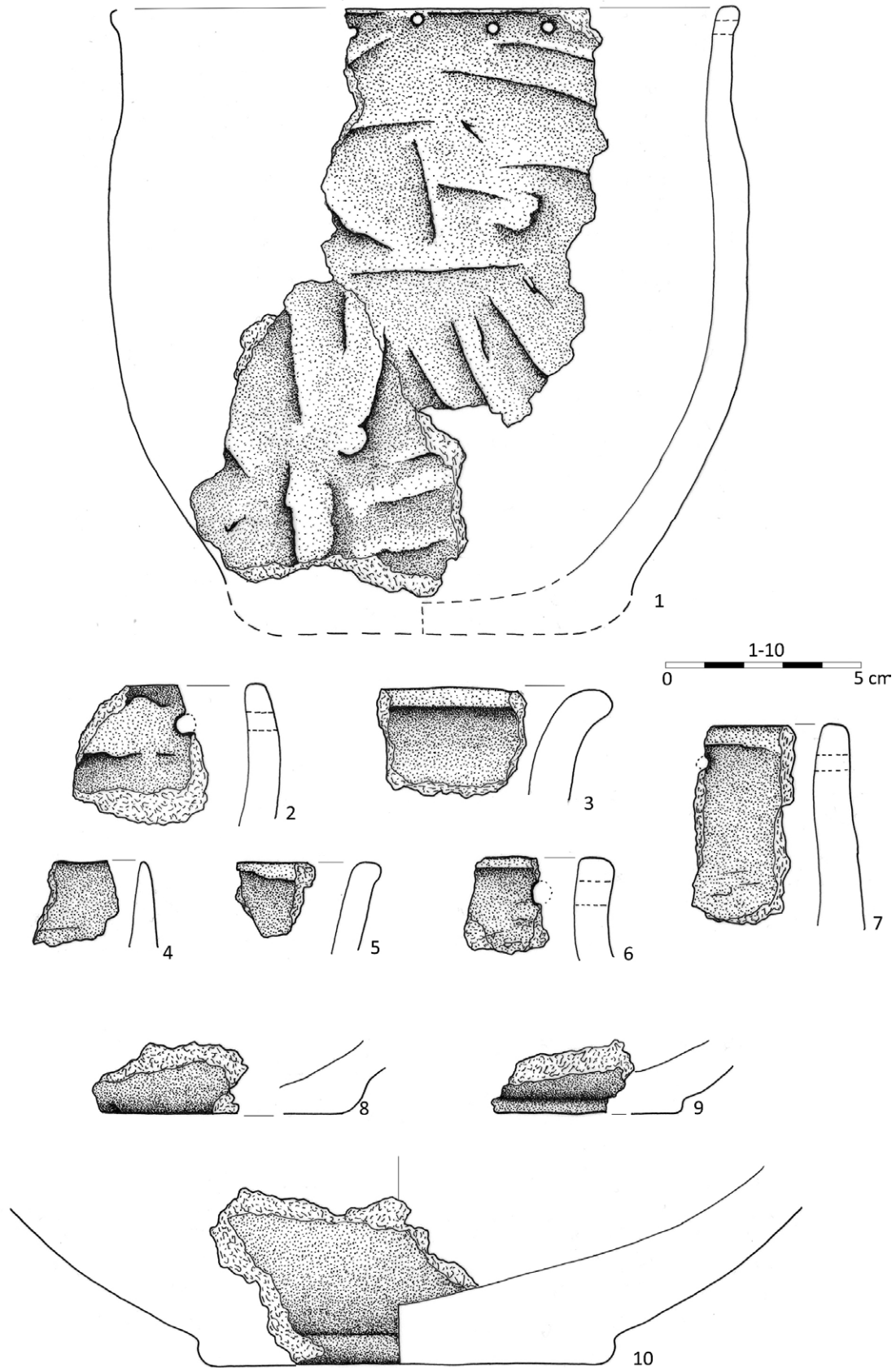
Kowalewski, Makarowicz 2000, 100, 104–106; Waluś, Manasterski 1999, 211). Charakterystyczne dla nich jest dominujące stosowanie łuszczniowej techniki obróbki niewielkich okruchów i konkrekcji miejscowych, zbieranych z powierzchni ziem narzutowych surowców krzemienych. Pragmatyzm technologiczny tych przemysłów powodował częste stosowanie przystosowań morfometrycznych. Polegało to na wykorzystywaniu naturalnych okruchów o odpowiednich proporcjach jako narzędzi bez wcześniejszego przygotowania obróbką technologiczną.

Odkryty w trakcie prac wykopaliskowych fragment relikwów osady ludności łużyckich pól popielnicowych, datowanej na schyłek okresu halsztackiego C i okres halsztacki D (650-520/470 BC), wpisuje się w szeroko pojęty nurt kulturowy występujący wówczas na Niżu Polskim (Ignaczak 2016). Układ i natura obiektów ziemnych oraz charakter zestawu ceramiki naczyniowej (nikły udział cienkościennej, delikatnej ceramiki stołowej) wskazują, że odkryto gospodarczą część założenia osadniczego ulokowanego na niewielkim wyniesieniu na krawędzi małej doliny rzeki Mrówki. Sygnalizowane wcześniej dwa, wyraźne skupiska jam gospodarczych zapewne służyły jako sezonowe magazyny płodów rolnych, które lokowano zazwyczaj na wyniesionych terenach gwarantujących stabilny układ wód gruntowych (Bönish 2004, 102, 103). Wyraźnie rysuje się skupisko palenisk na arach 6 i 16 odc. I, które lokowane było w odległości ok. 15 m od najbliższego skupiska jam gospodarczych. Ciekawostką jest umiejscowienie w ramach osady pojedynczego grobu ciepłego, które może być interpretowane jako swego rodzaju ofiara zakładzinowa. Należy zwrócić również uwagę, że w ceramice naczyniowej obecne są podkreślane w literaturze przedmiotu, wątki zdobnicze świadczące o południowo-wschodnich (pontyjskich) konotacjach – m.in. perforacja podkrawędna (Ignaczak 2016, 98, 99). Tego typu elementy kulturowe poprzez sieć śródlądowych szlaków wodnych docierały na teren Niżu Polskiego z terenów południowo-wschodnich. Lokalizacja osady w Starej Wsi idealnie wpisuje się w zakres tego kanału komunikacji międzykulturowej. W bliskim sąsiedztwie badanego stanowiska podobne wzorce kulturowe czytelne są m.in. na stanowiskach z Wierzbicy, gm. Serock, stanowisko 10 (Ignaczak 2016, 233–240, tabl. 25–32) czy Mosznej Wsi, gm. Brwinów stanowisko II (Ignaczak 2016, 221, tabl. 13).

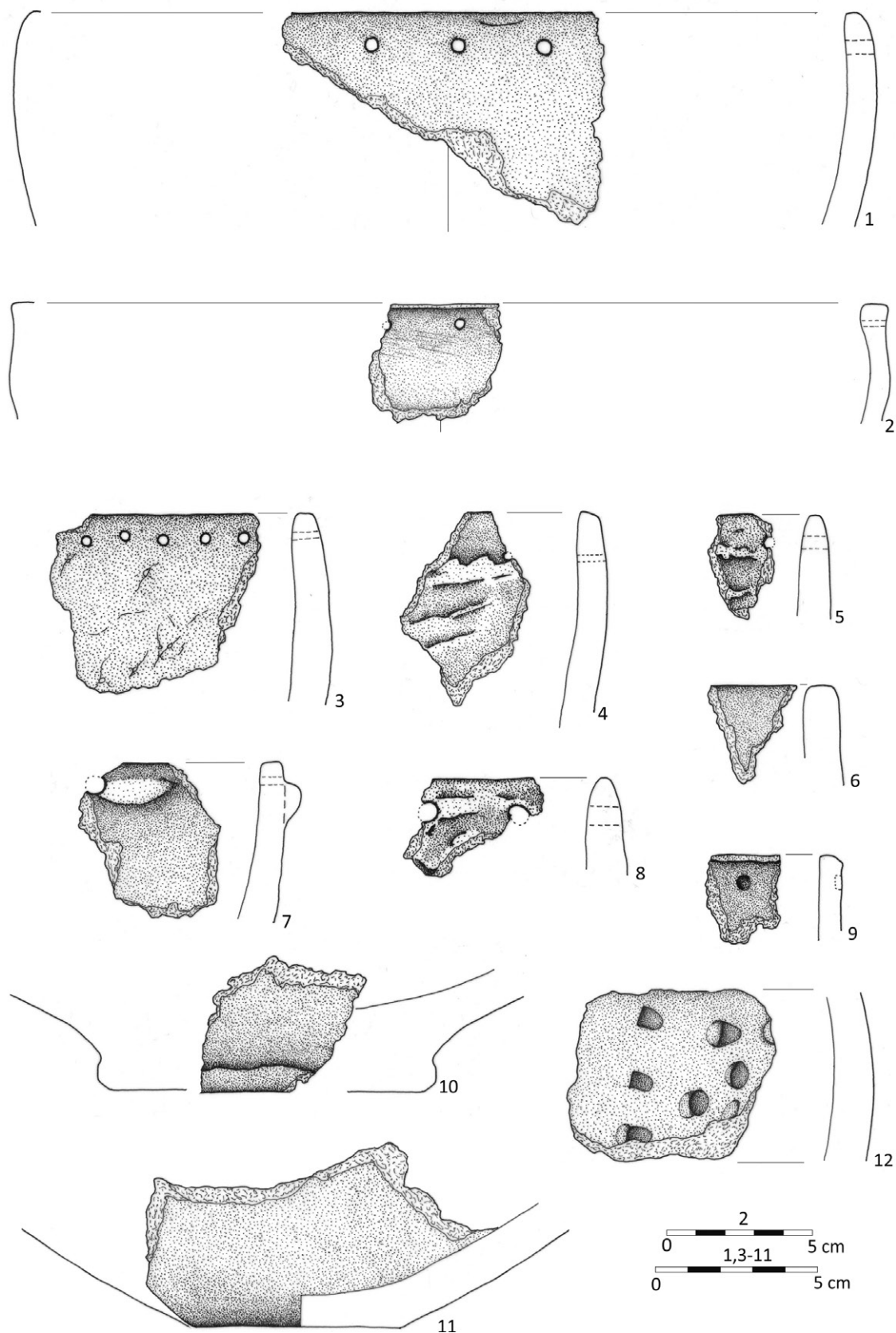
Ryc. 13. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Ceramika naczyniowa ludności łużyckich pól popielnicowych: (1) obiekt 120; (2) obiekt 113; (3) obiekt 132; (4) obiekt 89; (5, 9-10) obiekt 107; (6) obiekt 98; (7, 8) obiekt 117; (11) obiekt 108; (12) obiekt 123; (15) obiekt 124; (13) obiekt 96; (14) obiekt 90; (16) obiekt 94 (rys. K. Machnio, J. Affelski)

Fig. 13. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Ceramic vessels of the Lusatian Urnfield culture: (1) feature 120; (2) feature 113; (3) feature 132; (4) feature 89; (5, 9-10) feature 107; (6) feature 98; (7, 8) feature 117; (11) feature 108; (12) feature 123; (15) feature 124; (13) feature 96; (14) feature 90; (16) feature 94 (drawing by K. Machnio, J. Affelski)

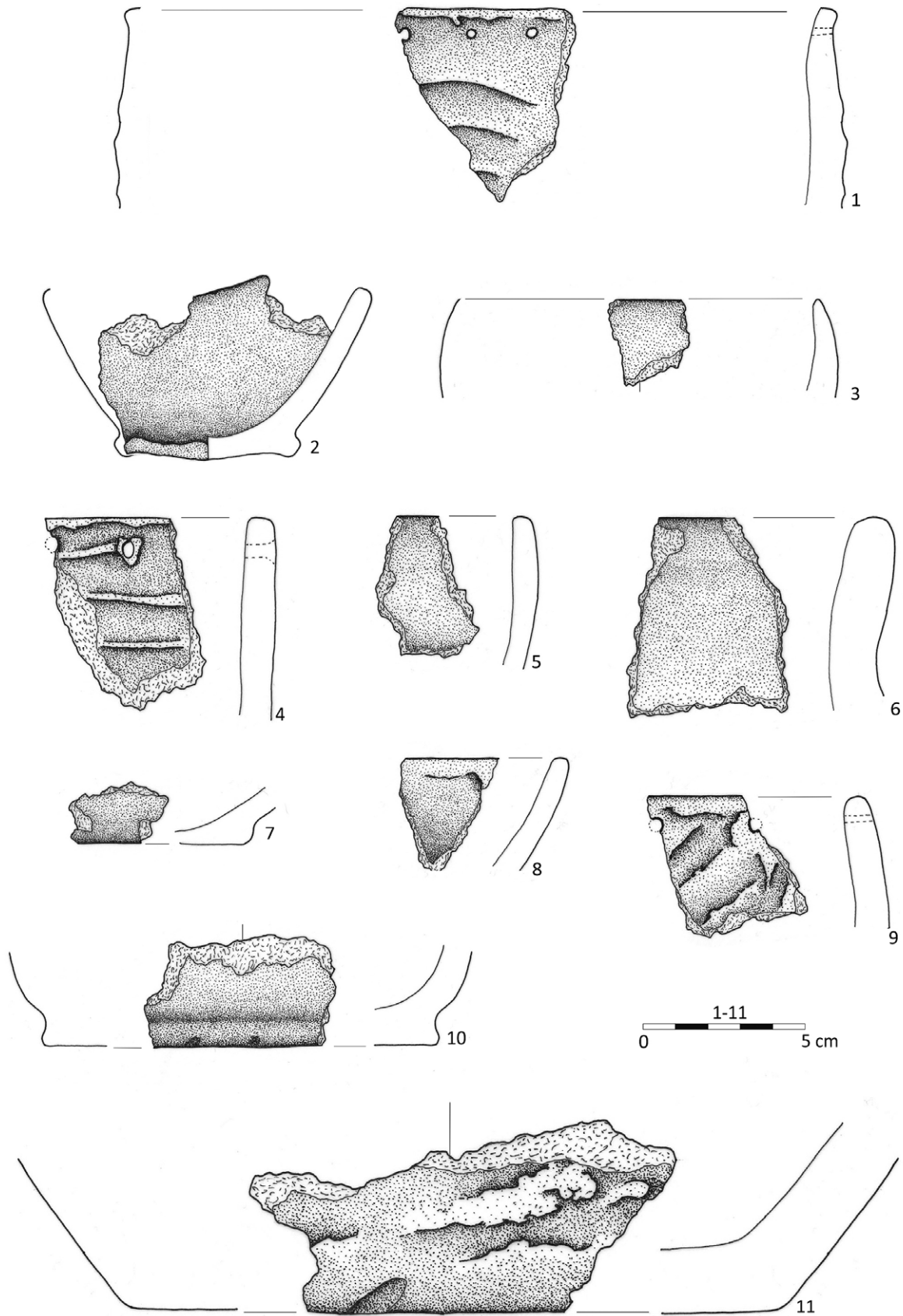
Ryc. 14. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Ceramika naczyniowa ludności łużyckich pól popielnicowych: (1) obiekt 121; (2, 3) obiekt 123; (4, 7) obiekt 127; (5) obiekt 131; (6) obiekt 115; (8) obiekt 129; (9) obiekt 140; (10) obiekt 134 (rys. K. Machnio, J. Affelski)

Fig. 14. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Ceramic vessels of the Lusatian Urnfield culture: (1) feature 121; (2,3) feature 123; (4,7) feature 127; (5) feature 131; (6) feature 115; (8) feature 129; (9) feature 140; (10) feature 134 (drawing by K. Machnio, J. Affelski)

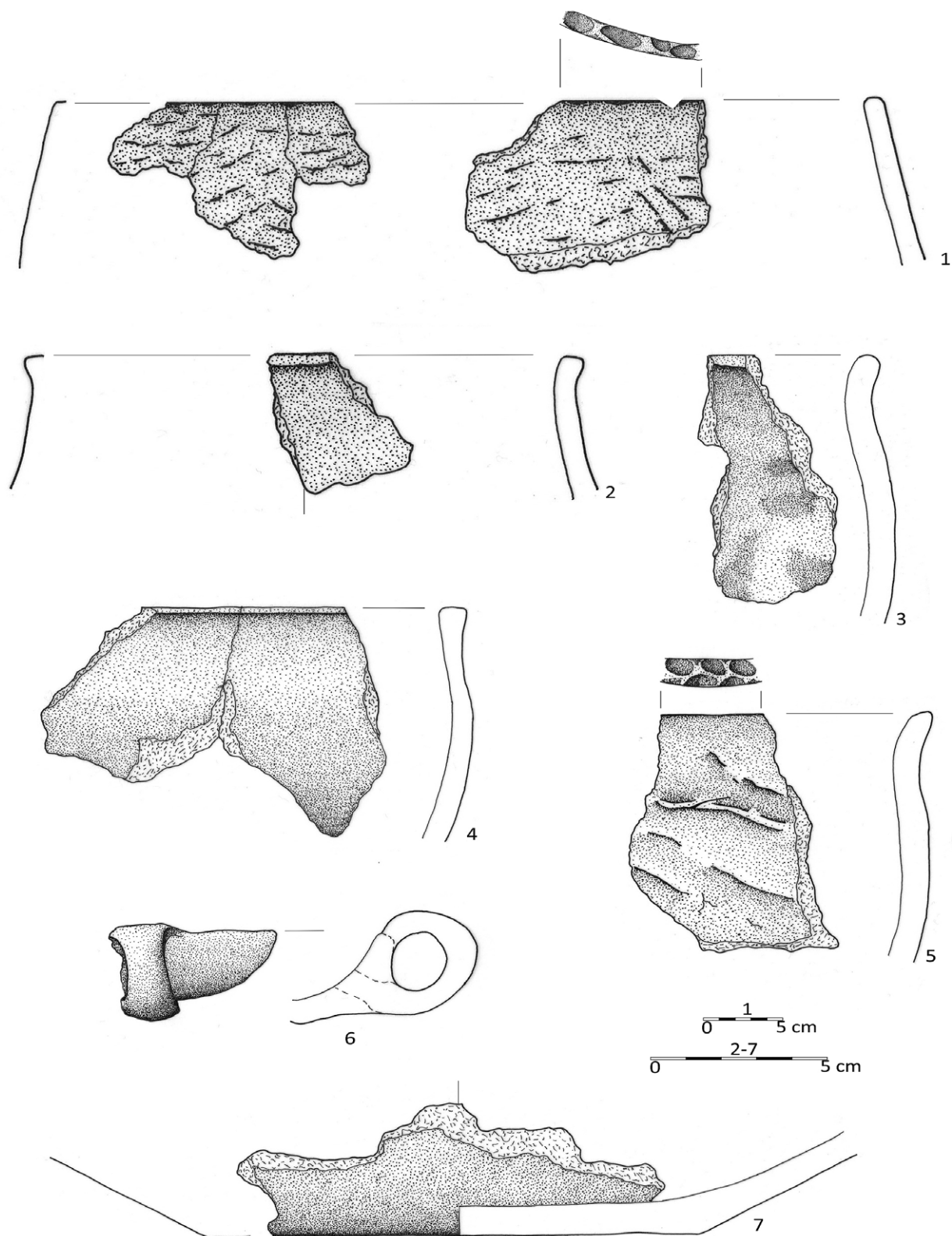
Ryc. 15. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Ceramika naczyniowa ludności łużyckich pól popielnicowych: (1) obiekt 146; (2, 6, 12) obiekt 153; (3, 8) obiekt 151; (4) obiekt 155; (5) obiekt 141; (7) obiekt 152, (9) obiekt 148; (10) obiekt 145; (11) obiekt 147 (rys. K. Machnio, J. Affelski)

Fig. 15. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Ceramic vessels of the Lusatian Urnfield culture: (1) feature 146; (2, 6, 12) feature 153; (3, 8) feature 151; (4) feature 155; (5) feature 141; (7) feature 152, (9) feature 148 (10) feature 145; (11) feature 147 (drawing by K. Machnio, J. Affelski)

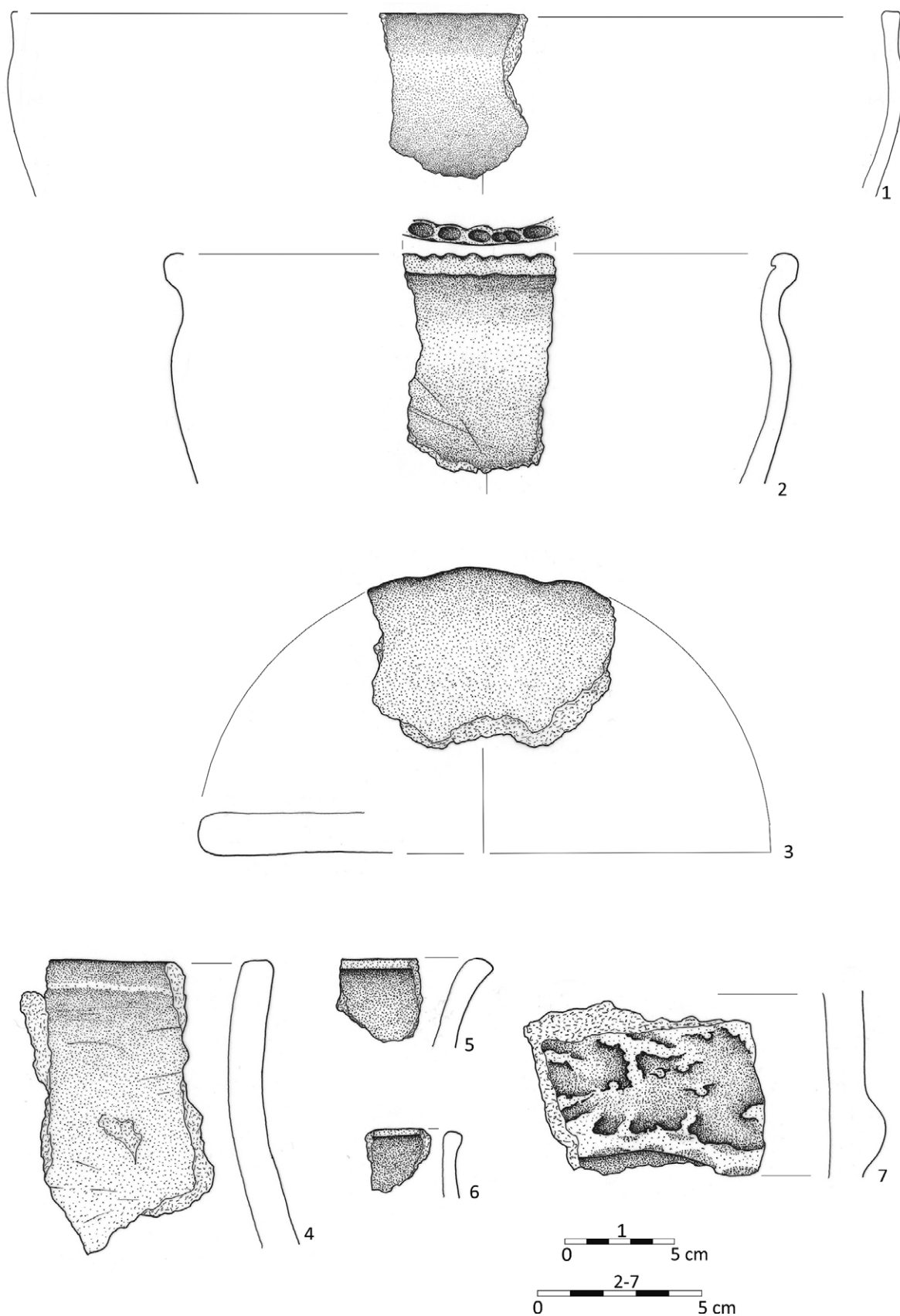
Ryc. 16. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Ceramika naczyniowa ludności łużyckich pól popielnicowych: (1, 2, 4, 5, 11) obiekt 154; (3, 8) obiekt 156; (6) obiekt 162; (7, 10) obiekt 161; (9) obiekt 163 (rys. K. Machnio, J. Affelski)

Fig. 16. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Ceramic vessels of the Lusatian Urnfield culture: (1,2,4,5,11) feature 154; (3,8) feature 156; (6) feature 162; (7,10) feature 161; (9) feature 163 (drawing by K. Machnio, J. Affelski)

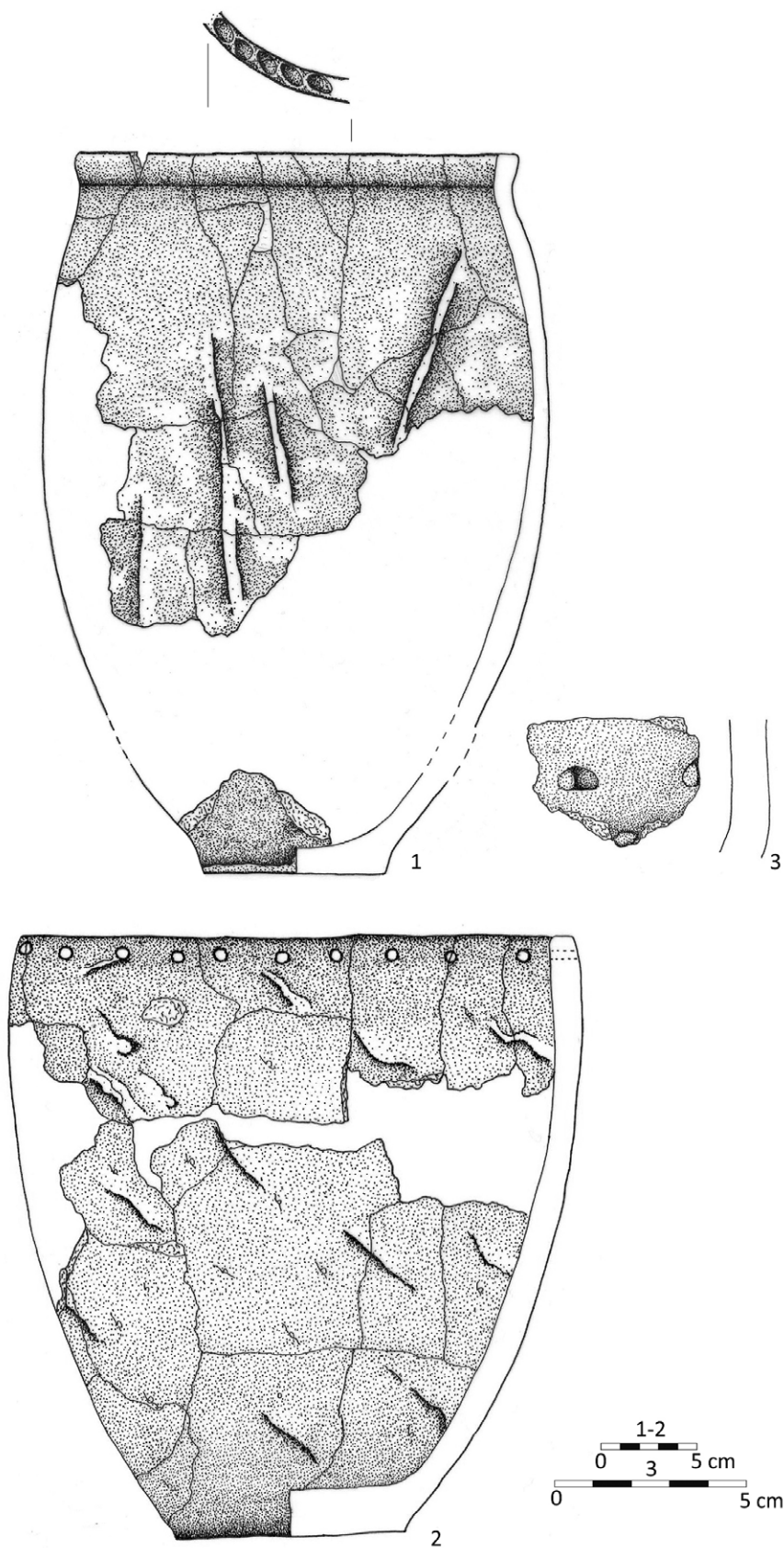
Ryc. 17. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Ceramika naczyniowa ludności łużyckich pól popielnicowych: (1-5, 7) obiekt 160; (6) obiekt 164 (rys. K. Machnio, J. Affelski)

Fig. 17. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Ceramic vessels of the Lusatian Urnfield culture: (1-5, 7) feature 160; (6) feature 164 (drawing by K. Machnio, J. Affelski)

Ryc. 18. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Ceramika naczyniowa ludności łużyckich pól popielnicowych: (1-4, 6-7) obiekt 165; (5) obiekt 176 (rys. K. Machnio, J. Affelski)

Fig. 18. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Ceramic vessels of the Lusatian Urnfield culture: (1-4, 6-7) feature 165; (5) feature 176 (drawing by K. Machnio, J. Affelski)

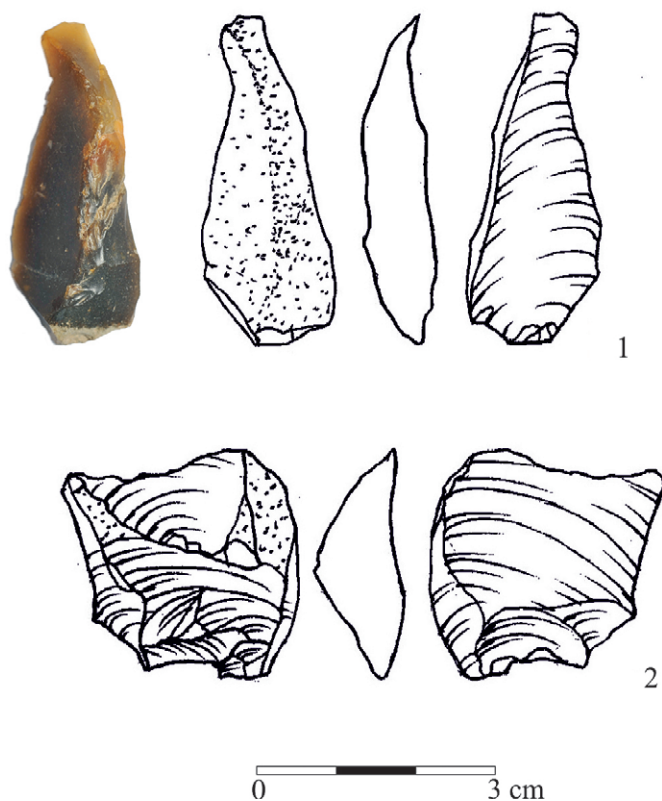
Ryc. 19. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Ceramika naczyniowa ludności łużyckich pól popielnicowych: (1) obiekt 27; (2-3) obiekt 99 (rys. K. Machnio, J. Affelski)

Fig. 19. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Ceramic vessels of the Lusatian Urnfield culture: (1) feature 27; (2-3) feature 99 (drawing by K. Machnio, J. Affelski)

Ryc. 20. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Grudki polepy zewidencjonowane w obiektach ludności łużyckich pól popielnicowych, z widocznymi odciskami konstrukcyjnymi. (1, 2, 6) obiekt 49 (jama gospodarcza); (3-5, 7) obiekt 50 (palenisko) (fot. J. Affelski)

Fig. 20. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Lumps of daub recorded in the features of the Lusatian Urnfield culture, with visible construction imprints. (1, 2, 6) feature 49 (utility pit); (3-5, 7) feature 50 (hearth) (photo by J. Affelski)

Ryc. 21. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Zabytki krzemienne związane z osadnictwem ludności łużyckich pól popielnicowych (rys. M. Kowalewski)

Fig. 21. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Flint finds related to the settlement of the Lusatian Urnfield culture (drawing by M. Kowalewski)

Tabela 5. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Zestawienie ilościowo – jakościowe ceramiki ludności łużyckich pól popielnicowych

Table 5. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Quantitative and qualitative list of pottery of the Lusatian Urnfield culture

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	Uwagi
C/22/16	I	33	1	2		2				
C/21/16	I	3	3	3		3				
C/36/16	I	33	4	4		4				
C/37/16	I	33	5	45	5	40			4	
C/46/16	I	34	6	3	2	1				
C/29/16	I	34	7	44		44			1	
C/31/16	I	34	10	4		3	1			
C/44/16	I	34	12	2		2				
C/35/16	I	35	14	1		1				
C/34/16	I	36	27	56	9	46	1		1	
C/63/16	I	39	35	2		2				
C/45/16	I	39	37	4		4				
C/42/16	I	40	38	1		1				
C/32/16	I	40	42	1		1				
C/61/16	I	20	45	2	1	1				
C/48/16	I	18	47	3		3				
C/3/16	I	27	50	2		2				
C/9/16	I	17	51	3		3				

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	Uwagi
C/5/16	I	16	52	2		2				
C/17/16	I	16	53	4		4				
C/6/16	I	54	54	4	1	3				
C/12/16	I	16	55	6	1	5				
C/13/16	I	6	56	1		1				
C/16/16	I	6	57	1		1				
C/4/16	I	16	58	2		2				
C/14/16	I	16	59	3		3				
C/8/16	I	16	60	1		1				
C/11/16	I	14	62	3		3				
C/56/16	I	24	74	4		4				
C/58/16	I	25	76	3		3				
C/65/16	I	25	77	14		10	4			
C/77/16	III	40	86	3		3				
C/66/16	III	40	89	8	1	7				
C/111/16	III/I	50/41	90	24	4	20				
C/81/16	III	50	91	2		2				
C/80/16	III	50	92	1		1				
C/82/16	III	50	94	4		3	1			
C/79/16	III	50	95	2		2				
C/71/16	I	50	96	5	1	4			1	
C/86/16	III	50	97	3		3				
C/68/16	III	50	98	9	1	8				
C/103/16	III	50	99	90	9	79	2		1	
C/72/16	I	50	100	7		7				
C/90/16	III	50	101	1		1				
C/98/16	III	60	103	1		1				
C/70/16	I	60	104	3		3				
C/100/16	I	70	106	1		1				
C/74/16	III	70	107	3	1	2			3	
C/75/16	I	70	108	6	1	5				
C/78/16	I	80	109	2		2				
C/85/16	III	90	110	2		2				
C/107/16	I	32	113	4	1	3			1	
C/108/16	I	31	115	1	1					
C/113/16	I	31	116	6	2	4				
C/87/16	III/I	31/41	117	4	2	3			2	
C/106/16	I	31	118	4		4				
C/92/16	I	41	120	17	6	11			10	
C/110/16	III/I	50/41	121	9	2	7			3	

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	Uwagi
C/88/16	I	41	122	2		2				
C/89/16	I	41	123	5	1	4				
C/96/16	I	41	124	2			2			
C/101/16	I	41	125	2	1	1				
C/69/16	I	41	127	10	3	7				
C/122/16	I	41	128	3		3				
C/99/16	I	41	129	2		1	1			
C/95/16	I	41	130	4		4				
C/102/16	I	41	131	4	1	3				
C/94/16	I	41	132	3	1	2				
C/112/16	I	41	134	4		2	2			
C/73/16	I	41	136	11		11				
C/97/16	I	51	140	8		7	1			
C/67/16	I	51	141	7	1	6				
C/105/16	I	51	145	4		3	1			
C/104/16	I	51	146	1	1					
C/64/16	I	51	147	7		6	1			
C/127/16	I	61/71	148	2	1	1				
C/143/16	I	71	149	2		2				
C/148/16	I	61	150	3		3				
C/145/16	I	42/43	151	25	5	20			5	
C/146/16	I	42	153	38	4	34			4	
C/147/16	I	43	152	8	1	1			1	
C/149/16	I	42/43	154	37	7	27	3			
C/134/16	I	42	155	7	1	6				
C/139/16	I	42	156	13	3	10				
C/133/16	I	42	157	3		3				
C/144/16	I	42	158	8		8				
C/138/16 C/152/16	I	43	160	121	9	112				
C/43/16	I	43	161	32		28	4			
C/151/16	I	42	162	5	1	4				
C/150/16	I	42	163	7	1	6			1	
C/142/16	I	42/52	164	1	1			1		
C/131/16 C/135/16	I	52	165	62	5	55	2			
C/126/16	I	52	166	1		1				
C/124/16	I	42/52	167	3		1				
C/137/16 C/153/16	I	33	174	4		4				
C/141/16	I	33	175	2		2				

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	Uwagi
C/136/16	I	33	176	24	1	23				
C/125/16	I	22	179	2		2				
C/114/16	I	16		4		4				
C/117/16	I	51		3		3				
C/119/16	IV	50		3		3				
C/120/16	IV	41		1		1				
C/123/16	I	42		4		4				
C/128/16	I	52		2		2				
C/129/16	I	71		4		4				
C/132/16	I	33		1			1			
C/140/16	I	81		16		16				

Tabela 6. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Specyfikacja cech krawędzi wylewów w zbiorze ceramiki ludności łużyckich pól popielnicowych

Table 6. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Specification of rim features in the pottery collection of the Lusatian Urnfield culture

	a	b	c	d	e	g	h	j	k	Suma
1				1 [1N]	5 [5N]			1 [1N]	25 [12N]	32 [19N]
9				1 [1N]						1 [1N]
10	3 [3N]	5 [1N]			4 [3N]				9 [5N]	21 [12N]
11					3 [2N]				6 [3N]	9 [5N]
17									4 [2N]	4 [2N]
18			1 [1N]		4 [4N]	1 [1N]	1 [1N]		16 [11N]	23 [19N]
19					1 [1N]				10 [2N]	10 [3N]
Suma	3 [3N]	5 [1N]	1 [1N]	2 [2N]	16 [15N]	1 [1N]	1 [1N]	1 [2N]	70 [35N]	100 [61N]

N-oznaczenie liczby poszczególnych naczyń/pojemników

Tabela 7. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Specyfikacja cech den w zbiorze ceramiki ludności łużyckich pól popielnicowych

Table 7. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Specification of base features in the pottery collection of the Lusatian Urnfield culture

Kształt dna	Relacja ścianki naczynia do grubości dna					Suma
	a	b	c	d	?	
1	3 [2N]	6 [3N]	2 [2N]	-	-	11 [7N]
3	-	-	2 [1N]	-	-	2 [1N]
7	-	-	1 [1N]	-	-	1 [1N]
8	-	-	-	-	-	-
9	2 [2N]	-	-	-	-	2 [2N]
13	-	-	2 [2N]	2 [2N]	-	4 [4N]
15	4 [2N]	-	3 [2N]	-	-	7 [4N]
?	-	-	-	-	1 [1N]	1 [1N]
Suma	9 [6N]	6 [3N]	10 [8N]	2 [2N]	1 [1N]	28 [20N]

N-oznaczenie liczby poszczególnych naczyń/pojemników

Tabela 8. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Charakterystyka elementów zdobniczych występujących na naczyniach ludności łużyckich pól popielnicowych**Table 8.** Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Detailed characterisation of decorative elements found on the Lusatian Urnfield culture vessels

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Ilość pojedynczych naczyń	Zdobienie	Uwagi	Rycina
C/34/16	I	36	27	3	k:xR-236	odciski opuszków palca na krawędzi naczynia	17:1, 19:1
C/68/16	III	50	98	18	pk:xS-251	dookolne, obustronne perforowanie podkrawędne	13:4-7, 18-14; 14:2,6; 15:1-6,8,9; 16:1,4,9; 19:2
C/37/16	I	33	5	2	b:xM-178	pozioma ryta linia	
C/37/16	I	33	5	1	k:x?E-50	dolepiany guzek podkrawędne	
C/37/16	I	33	5	2	b:xM-180	pozioma listwa plastyczna	18:7
C/138/16	I	43	160	1	k:xR-241	szczypanie krawędzi naczyń	17:5
C/92/16	I	41	120	1	xd:S-251;R-236	zdobienie talerzy obustronną perforacją i odciskiem opuszka palca	13:1
C/74/16	III	70	107	1	b/sz:xM-178	ryte poziome linie na przejściu brzuśca w szyjkę naczynia	13:10
C/74/16	III	70	107	1	b:xE-46[M-181]	zdobienie w postaci odciskanych punktów w układach diagonalnych	13:9
C/87/16	III/I	31/41	117	1	b:R-241	szczypanie brzuśca naczynia	15:12; 19:3
C/147/16	I	43	152	1	pk:xS-251; xE-50	dookolne perforowanie podkrawędne współwystępujące z podkrawędnym guzkiem plastycznym	15:7
C/127/16	I	61/71	148	1	pk:xS-246	podkrawędne, jednostronna perforacja	
C/71/16	I	50	96	1	b:M-188	pionowe ryte linie	
C/107/16	I	32	113	1	b:S-251; S-246	perforacja obu- i jednostronna (naczynie sitowate)	13:2
C/29/16	I	34	7	1	b:E-50	plastyczny dolepiana guzek na brzuścu naczynia	

Tabela 9. (Kolejne strony). Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Szczegółowa charakterystyka ceramiki naczyniowej ludności łużyckich pól popielnicowych**Table 9. (Next pages).** Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Detailed characterisation of ceramic vessels of the Lusatian Urnfield culture

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys
C/36/16	I	33	4	3			3				222	4	1	2	2	2	4-11	11		
C/36/16	I	33	4	1			1				223	6	1	2	2	2	4-11	12		
C/34/16	I	36	27	53	V	19k		9a		k&R-236:15>...	221	4	2	2	2	2	4-02	11		19:1
C/22/16	I	33	1	1			1				222	6	2	2	2	3	4-02	13		
C/22/16	I	33	1	1			1				222-21	4	1	2	2	1	4-02	2		
C/46/16	I	34	6	2		1k					222	6	2	2	2	2	4-02	13		
C/46/16	I	34	6	1			1				221	4	1	2	2	2	8-9	11		
C/42/16	I	40	38	1			1				221,21	2	1	2	2	2	4-11	11		
C/61/16	I	20	45	1		18k					221	4	1	1	1	2	8-10	11		
C/61/16	I	20	45	1			1				221	6	2	2	2	2	4-11	11		
C/31/16	I	34	10	1			1				222	6	2	2	2	2	4-11	11		
C/31/16	I	34	10	1			1				222	6	2	2	2	2	4-11	2		
C/31/16	I	34	10	1			1				222	6	1	2	2	2	4-12	11		
C/31/16	I	34	10	1				1c			222	4	1	2	2	2	4-11	11		
C/45/16	I	39	37	3			3				221	6	1	2	2	2	8-12	11		
C/45/16	I	39	37	1			1				221	4	1	2	2	3	4-11	11		
C/63/16	I	39	35	1			1				222	4	2	2	2	3	4-01	13		
C/63/16	I	39	35	1			1				222	4	1	2	2	1	4-11	13		
C/12/16	I	16	55	5			5				223	6	2	2	2	3	4-02	11		
C/12/16	I	16	55	1		18e					223	6	1	2	2	3	6-9	2		
C/56/16	I	24	74	1			1				223	4	2	2	2	2	4-04	11		
C/56/16	I	24	74	1			1				222	6	1	2	2	2	8-9	11		
C/56/16	I	24	74	1			1				221	4	1	2	2	2	4-11	11		
C/68/16	III	50	98	2			2				221	4	1	2	2	3	4-02	2		
C/68/16	III	50	98	2			2				222	6	1	2	2	2	4-02	11		

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys
C/68/16	III	50	98	5		1d				pkxS-251:1>?	223	2	2	2	2	1	4-02	13		13:6
C/64/16	I	51	147	1			1				221	8	1	2	2	3	8-9	11		
C/64/16	I	51	147	6			4	1b			223	4	1	2	2	3	8-9	12		15:11
C/58/16	I	25	76	1			1				223	4	1	2	2	1	4-11	13		
C/58/16	I	25	76	1			1				221	2	1	2	2	1	8-9	12		
C/58/16	I	25	76	1			1				221	4	1	2	2	3	4-01	11		
C/37/16	I	33	5	36							222	6	1	2	2	2	6-9	3		
C/37/16	I	33	5	3		18k				bXM-178:1	223	4	1	2	2	2	8-9	13		
C/37/16	I	33	5	2		11e				kx?E-50:1>?	221	4	2	2	2	2	8-9	2		
C/37/16	I	33	5	2			2				221-21	2	2	2	2	3	4-11	13		
C/37/16	I	33	5	1			1				222	6	1	2	2	2	4-02	13		
C/37/16	I	33	5	1			1			bXM-180:1	223-21	4	2	2	2	3	4-01	13		
C/35/16	I	35	14	1			1				222	6	1	2	2	2	4-01	11		
C/138/16	I	43	160	7			7				223	4	1	2	2	2	4-01	2		
C/138/16	I	43	160	1			1				221	2	1	2	2	1	8-9	11		
C/138/16	I	43	160	1			1				221	4	1	2	2	2	4-12	11		
C/138/16	I	43	160	1		18k	1				222	4	1	2	2	3	4-11	13		17:4
C/138/16	I	43	160	7	V	10k	5			kxR-236:4>	221	4	2	2	2	2	4-02	11	garnek	17:1
C/92/16	I	41	120	10	VIII	11k				xdS- 251:5>R-241:7>...	221	4	2	2	2	3	4-11	13	talerz	13:1
C/92/16	I	41	120	1			1				221	4	1	2	2	2	8-9	13		
C/92/16	I	41	120	1			1				221	4	1	2	2	2	4-11	13		
C/92/16	I	41	120	1			1				221	6	1	2	2	2	4-02	2		
C/92/16	I	41	120	2			2				221	6	1	2	2	2	4-11	11		
C/145/16	I	42/43	151	24		10k	19			pkxS-251:5>	223	6	1	2	2	3	4-02	11		15:3
C/74/16	III	70	107	1			1			b/sz:x?M-178:4>?	221	2	2	2	2	1	4-11	11		13:10

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys
C/74/16	III	70	107	1		1e				pk:xS-251:1>?	222	4	1	2	2	2	4-02	11		13:5
C/74/16	III	70	107	1			1			b:xE-46[LM-181]:7:>?	221	6	1	2	2	2	8-9	13		13:9
C/94/16	I	41	132	1			1				221	6	1	2	2	2	4-11	2		
C/94/16	I	41	132	1			1				222	6	1	2	2	2	4-02	11		
C/94/16	I	41	132	1		18e					222	6	1	2	2	2	4-11	12		13:3
C/149/16	I	42/43	154	4		1k		15a			223	8	1	2	2	2	4-12	13		16:2
C/142/16	I	42/52	164	1	I	1e?			1b		221	4	1	2	2	2	8-9	11	czarka/ cierpak	17:6
C/97/16	I	51	140	2			2				222-21	4	1	2	2	3	8-9	11		
C/97/16	I	51	140	2			2				222	6	1	2	2	3	4-11	13		
C/97/16	I	51	140	1				13c			222	4	1	2	2	2	4-11	11		14:9
C/97/16	I	51	140	1			1				222	2	1	2	2	2	4-11	11		
C/97/16	I	51	140	1			1				222-21	2	1	2	2	1	7-9	12		
C/97/16	I	51	140	1			1				222	6	1	2	2	2	4-11	11		
C/146/16	I	42	153	12			12				221	4	1	2	2	3	4-01	3		
C/146/16	I	42	153	1			1			b:XR-241:8>	222	4	2	2	2	2	4-11	2		15:12
C/146/16	I	42	153	1			1				223	4	2	2	2	3	4-11	13		
C/146/16	I	42	153	1			1				222	6	1	2	2	2	4-11	11		
C/146/16	I	42	153	1			1				223	2	1	2	2	2	6-9	11		
C/146/16	I	42	153	1		1k					223	4	1	2	2	3	8-9	11		15:6
C/146/16	I	42	153	3			3				221	2	1	2	2	1	4-11	11		
C/146/16	I	42	153	18	IV?	17k	15			pk:xS-251:2>	223	6	1	2	2	2	4-01	13	misa	15:2
C/149/16	I	42/43	154	20			19	1b			222	8	1	2	2	3	4-01	13		16:11
C/149/16	I	42/43	154	5		1e	4				221	2	1	2	2	1	8-12	12		16:5
C/149/16	I	42/43	154	1		1k					223	4	1	2	2	2	4-02	11		16:4
C/149/16	I	42/43	154	3			3				223	6	1	2	2	2	4-01	11		

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys
C/149/16	I	42/43	154	4	V	18k	2				222	4	1	2	2	3	4-02	13	garnek	16:1
C/87/16	III/I	31/41	117	2			2				222-23	4	2	2	2	3	4-11	13		
C/87/16	III/I	31/41	117	1			1			b:R-241:1>	222	6	1	2	2	1	4-11	11		13:8
C/87/16	III/I	31/41	117	1		1k				pk:xS-251:1>?	223	8	1	2	2	2	4-01	11		13:7
C/113/16	I	31	116	3			3				222	8	2	2	2	3	4-01	13		
C/113/16	I	31	116	1			1				222	4	1	2	2	2	4-11	13		
C/113/16	I	31	116	1		18k					223	8	1	2	2	2	4-01	11		
C/113/16	I	31	116	1		11k					222	6	1	2	2	2	4-02	11		
C/147/16	I	43	152	8		11k	1			pk:xS-251:1>;x?E-50:1>?	223	8	2	2	2	2	4-11	13		15:7
C/139/16	I	42	156	1			1				222	2	1	2	2	1	4-11	11		
C/139/16	I	42	156	2		10e					223	2	1	2	2	1	8-9	13		16:8
C/139/16	I	42	156	1	IV?	10a					223	4	2	2	2	2	4-11	2	misa	16:3
C/139/16	I	42	156	1			1				223-21	4	2	2	2	3	8-9	12		
C/139/16	I	42	156	8			8				222	8	2	2	2	1	6-9	13		
C/43/16	I	43	161	18			18				222-21	4	2	2	2	2	4-11	11		
C/43/16	I	43	161	2			2				222	4	1	2	2	2	8-9	11		
C/43/16	I	43	161	1				?			221	8	1	2	2	3	4-11	12	zn	
C/43/16	I	43	161	1			1				221	2	2	2	2	2	4-11	11		
C/43/16	I	43	161	7			7				222	4	2	2	2	2	4-11	2		
C/43/16	I	43	161	1				9a			223	8	1	2	2	2	8-12	13		16:7
C/43/16	I	43	161	2				15c			223	4	2	2	2	2	4-02	11		16:10
C/148/16	I	61	150	2			2				222	8	1	2	2	3	4-02	13		
C/148/16	I	61	150	1			1				223	4	2	2	2	2	4-11	13		
C/111/16	III/I	50/41	90	5		18k	3			pk:x S-251:1>	223	4	2	2	2	2	4-03	13		13:14
C/111/16	III/I	50/41	90	4			4				222	8	2	2	2	2	4-02	11		

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys
C/125/16	1	22	179	2			2				222	6	1	2	2	2	8-12	2		
C/137/16	1	33	174	1			1				223	8	2	2	2	2	4-01	11		
C/134/16	1	42	155	3			3				222	4	1	2	2	3	4-01	11		
C/134/16	1	42	155	1			1				222	4	1	2	2	2	4-11	11		
C/134/16	1	42	155	1			1				221-21	2	1	2	2	1	4-11	2		
C/134/16	1	42	155	1			1				223	6	1	2	2	2	4-02	11		
C/134/16	1	42	155	1		1k				pk:x?S-251i:1>?	222	4	2	2	2	2	4-02	13		15:4
C/150/16	1	42	163	7		1e	6			pk:xS-251i:1>	223	6	1	2	2	2	4-01	11		16:9
C/133/16	1	42	157	3			3				222	8	1	2	2	2	4-01	11		
C/89/16	1	41	123	4		1j				pk:xS-251i:1>?	223	8	1	2	2	2	4-02	2		8:12
C/89/16	1	41	123	1			4				223	6	2	2	2	2	4-11	13		14:3
C/140/16	1	81		1			1				221	2	1	2	2	1	4-11	11		
C/140/16	1	81		7			7				223	8	1	2	2	2	4-11	11		
C/140/16	1	81		2			2				221	6	1	2	2	2	8-9	2		
C/140/16	1	81		3			3				223	8	2	2	2	3	4-11	13		
C/140/16	1	81		1			1				222	8	1	2	2	3	4-01	11	przepalony	
C/140/16	1	81		1			1				221	4	1	2	2	2	8-9	11		
C/140/16	1	81		1			1				222	4	1	2	2	2	8-9	11		
C/153/16	1	33	174	3			3				223	4	2	2	2	1	4-03	13		
C/78/16	1	80	109	2			2				222	8	2	2	2	3	4-11	11		
C/141/16	1	33	175	1			1				221	6	1	2	2	2	4-02	2		
C/141/16	1	33	175	1			1				222	4	2	2	2	2	4-11	13		
C/144/16	1	42	158	2			2				221-23	8	2	2	2	3	4-01	2		
C/144/16	1	42	158	6			6				222	6	1	2	2	2	4-11	13		
C/128/16	1	52		1			1				222	8	1	2	2	2	8-9	11		
C/128/16	1	52		1			1				221	2	1	2	2	1	8-9	12		

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys
C/114/16	I	16		1			1				222	8	2	2	2	3	4-02	13		
C/114/16	I	16		1			1				222	6	1	2	2	1	4-02	13		
C/114/16	I	16		1			1				223	4	2	2	2	2	8-9	12		
C/114/16	I	16		1			1				223	6	2	2	2	2	4-01	13		
C/126/16	I	52	166	1			1				223	6	1	2	2	1	4-02	2		
C/77/16	III	40	86	2			2				223	8	2	2	2	2	4-01	13		
C/77/16	III	40	86	1			1				222	4	2	2	2	1	4-11	13		
C/75/16	I	70	108	2			2				223	4	1	2	2	2	4-11	12		
C/75/16	I	70	108	1		18g					222	4	1	2	2	1	8-9	12		13:11
C/117/16	I	51		3			3				221	2	1	2	2	1	8-9	11		
C/111/16	III/I	50/41	90	10			10				222	6	1	2	2	2	4-11	13		
C/111/16	III/I	50/41	90	1			1				222	8	1	2	2	3	8-9	11		
C/111/16	III/I	50/41	90	1			1				222	4	2	2	2	2	4-02	13		
C/111/16	III/I	50/41	90	1			1				222	2	2	2	2	3	8-9	13		
C/111/16	III/I	50/41	90	2		1k					222	6	2	2	2	2	4-11	13		
C/44/16	I	34	12	1			1				223	6	1	2	2	1	4-11	12		
C/44/16	I	34	12	1			1				222	4	2	2	2	1	8-9	11		
C/72/16	I	50	100	6			6				221	6	2	2	2	2	4-11	13		
C/72/16	I	50	100	1			1				221	4	1	2	2	1	8-9	11		
C/82/16	III	50	94	4			3	7c			221	6	1	2	2	2	4-01	2		13:16
C/105/16	I	51	145	2			2				222	4	1	2	2	2	4-11	2		
C/105/16	I	51	145	1			1				221	8	1	2	2	2	4-02	11		
C/105/16	I	51	145	1				13d			223	6	2	2	2	3	4-02	13		15:10
C/110/16	III/I	50/41	121	3	V	18k	1			pk::S-251:4>	221	4	1	2	2	2	4-01	13	garnek	14:1
C/110/16	III/I	50/41	121	1			1			b: M-178:2...?	221	6	1	2	2	2	4-11	11		
C/110/16	III/I	50/41	121	1			1				221	8	1	2	2	2	4-01	11		

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys
C/110/16	III/I	50/41	121	4			4				222	8	1	2	2	3	4-01	11		
C/132/16	I	33		1				13d			221	6	1	2	2	1	4-02	13		
C/92/16	I	51	126	1		18e					223	8	1	2	2	2	8-9	13		
C/92/16	I	51	126	1		1k					223	4	1	2	2	2	4-01	11		
C/102/16	I	41	131	1			1				221	4	1	2	2	3	4-01	11		
C/102/16	I	41	131	1			1				221	4	2	2	2	1	4-11	12		
C/102/16	I	41	131	1			1				223	8	1	2	2	2	8-12	11		
C/102/16	I	41	131	1		17k					223	2	1	2	2	1	8-9	2		14:5
C/112/16	I	41	134	4			2	15a			221	8	2	2	2	3	4-02	13		14:10
C/66/16	III	40	89	1			1				222	2	1	2	2	1	4-01	13		
C/66/16	III	40	89	1			1				223	6	1	2	2	2	4-02	13		13:4
C/66/16	III	40	89	1		10a				pkxS-251:1>	222	6	1	2	2	2	4-02	13		
C/66/16	III	40	89	5			5				222	8	2	2	2	2	4-01	13		
C/127/16	I	61/71	148	1		18h				pkxS-246:1>?	223	6	1	2	2	1	4-02	13		14:9
C/127/16	I	61/71	148	1			1				222	2	1	2	2	1	4-11	11		
C/99/16	I	41	129	1			1				222	8	2	2	2	2	4-01	11		
C/99/16	I	41	129	1				1a			223	6	1	2	2	2	4-02	2		14:8
C/6/16	I	54	54	1		1k					223	6	2	2	2	2	4-12	11		
C/6/16	I	54	54	1			1				221	6	2	2	2	3	4-11	12		
C/6/16	I	54	54	1			1				221	6	2	2	2	2	4-11	2		
C/6/16	I	54	54	1			1				221	6	1	2	2	2	8-9	11		
C/119/16	IV	50		3			3				223	6	2	2	2	1	4-11	13		
C/71/16	I	50	96	1			1			b:M-188:2...?	222	6	1	2	2	1	4-11	11		
C/71/16	I	50	96	2			2				222	8	2	2	2	2	4-11	13		
C/71/16	I	50	96	1			1				222	8	1	2	2	3	4-11	2		
C/71/16	I	50	96	1		10k				pkxS-251:1>	222	6	2	2	2	2	4-01	11		13:13

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys
C/73/16	I	41	136	11			11				222	6	2	2	2	3	4-11	13		
C/69/16	I	41	127	1		10a					221	2	1	2	2	1	4-11	13		14:4
C/69/16	I	41	127	1		10k				pk:xS-251:1>	223	4	2	2	2	2	4-11	11		14:7
C/69/16	I	41	127	1			1				221	6	1	2	2	2	8-9	11		
C/69/16	I	41	127	1			1				223	2	1	2	2	2	8-9	11		
C/69/16	I	41	127	1			1				222	4	1	2	2	2	6-9	2		
C/69/16	I	41	127	1			1				221	6	1	2	2	2	4-11	11		
C/69/16	I	41	127	4			4				222	8	2	2	2	2	4-11	2		
C/104/16	I	51	146	1	IV	9d				pk:xS-251:3>	223	8	2	2	2	2	4-11	11	misa	15:1
C/96/16	I	41	124	2				3c			221	6	1	2	2	2	4-11	2		13:15
C/151/16	I	42	162	1		10e					223	8	2	2	2	3	6-9	13		16:6
C/151/16	I	42	162	4			4				222	6	1	2	2	2	4-11	13		
C/129/16	I	71		1			1				221	6	2	2	2	3	4-11	12		
C/129/16	I	71		1			1				223	4	1	2	2	1	4-01	13		
C/129/16	I	71		2			2				223	8	1	2	2	2	4-02	2		
C/107/16	I	32	113	1			1				222	8	1	2	2	2	8-9	11		
C/107/16	I	32	113	1			1				222	6	1	2	2	2	4-02	2		
C/107/16	I	32	113	1			1				223	6	1	2	2	3	8-9	3		
C/107/16	I	32	113	1		11e				b,S-251:2>; S-246:5>	223	6	1	2	2	3	8-9	12	naczynie sitowate	13:2
C/124/16	I	42/52	167	1			1				221	4	2	2	2	3	4-02	11		
C/124/16	I	42/52	167	1			1				222	6	2	2	2	2	4-02	2		
C/124/16	I	42/52	167	1			1				223	6	2	2	2	2	4-02	11		
C/123/16	I	42		1			1				223	6	2	2	2	3	4-11	13		
C/123/16	I	42		1			1				221	2	1	2	2	1	8-9	12		
C/123/16	I	42		1			1				222	6	2	2	2	3	4-11	13		

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys
C/123/16	I	42		1			1				221	4	2	2	2	3	4-11	2		
C/120/16	IV	41		1			1				223	4	2	2	2	1	6-9	2		
C/16/16	I	6	57	1			1				223	6	1	2	2	3	4-11	11		
C/143/16	I	71	149	2			2				221	4	2	2	2	3	4-11	11		
C/136/16	I	33	176	1			1				222	8	1	2	2	2	8-9	11		
C/136/16	I	33	176	1			1				221-23	4	2	2	2	1	4-11	11		
C/136/16	I	33	176	1			1				223	4	2	2	2	2	4-11	11		
C/136/16	I	33	176	1		18c					223	6	1	2	2	2	6-9	11		18:5
C/136/16	I	33	176	1			1				221	4	1	2	2	1	8-9	13		
C/136/16	I	33	176	1			1				222	4	1	2	2	3	4-02	11		
C/136/16	I	33	176	1			1				222	6	2	2	2	1	8-9	13		
C/136/16	I	33	176	1			1				223	6	2	2	2	3	4-11	13		
C/136/16	I	33	176	3			3				221-21	4	2	2	2	2	8-9	13		
C/136/16	I	33	176	13			13				223	8	2	2	2	3	4-02	13		
C/95/16	I	41	130	1			1				222	8	2	2	2	3	4-11	13		
C/95/16	I	41	130	1			1				222	4	2	2	2	2	4-11	2		
C/95/16	I	41	130	1			1				222	4	1	2	2	2	4-11	12		
C/95/16	I	41	130	1			1				221	4	1	2	2	2	4-11	2		
C/100/16	I	70	106	1			1				223	6	1	2	2	1	8-9	11		
C/131/16	I	52	165	1			1				222	6	2	2	2	2	4-11	11		
C/131/16	I	52	165	1			1				222-23	6	2	2	2	2	4-11	13		
C/90/16	III	50	101	1			1				222	8	1	2	2	2	4-02	13		
C/67/16	I	51	141	4			4				221	6	2	2	2	3	4-11	13		
C/67/16	I	51	141	1			1				223	4	2	2	2	1	4-11	11		
C/67/16	I	51	141	1			1				221	4	2	2	2	2	8-9	11		
C/67/16	I	51	141	1		10k				pk:xS-251:1>	221	6	1	2	2	2	4-01	13		15:5

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys	
C/81/16	III	50	91	1			1				223	8	2	2	2	2	2	8-12	12		
C/81/16	III	50	91	1			1				221-21	4	1	2	2	2	2	4-11	11		
C/70/16	I	60	104	1			1				222	8	1	2	2	2	2	8-9	11		
C/70/16	I	60	104	1			1				223	6	2	2	2	2	2	4-11	11		
C/70/16	I	60	104	1			1				223	8	1	2	2	3	4-11	13			
C/88/16	I	41	122	1			1				221	4	1	2	2	1	6-9	12			
C/88/16	I	41	122	1			1				221	6	1	2	2	2	4-11	13			
C/4/16			58	1			1				223	8	2	2	2	2	8-9	11			
C/4/16			58	1			1				223	6	2	2	2	3	4-01	2			
C/85/16	III	90	110	2			2				223	4	1	2	2	2	8-9	11			
C/122/16	I	41	128	1			1				223	4	2	2	2	2	4-11	12			
C/122/16	I	41	128	1			1				221	4	1	2	2	1	8-9	11			
C/122/16	I	41	128	1			1				221	6	1	2	2	2	4-11	11			
C/101/16	I	41	125	1			1				223	6	1	2	2	2	4-11	11			
C/101/16	I	41	125	1		1k					221	4	2	2	2	2	4-11	13			
C/108/16	I	31	115	1		18k				pkxS-251:1>	221	6	1	2	2	2	4-11	11			14:6
C/8/16	I	16	60	1			1				221	8	2	2	2	2	8-9	13			
C/86/16	III	50	97	1			1				221	8	1	2	2	2	4-01	11			
C/86/16	III	50	97	1			1				221	6	1	2	2	2	4-11	2			
C/86/16	III	50	97	1			1				221	6	1	2	2	2	4-02	13			
C/75/16	I	51	139	1			1				223	4	2	2	2	2	4-02	13			
C/75/16	I	51	139	1			1				221	6	1	2	2	3	8-9	13			
C/75/16	I	51	139	1			1				221	4	1	2	2	1	4-02	2			
C/48/16	I	18	47	1			1				221	4	2	2	2	3	4-11	11			
C/48/16	I	18	47	1			1				222	8	2	2	2	3	8-9	11			
C/48/16	I	18	47	1			1				223	4	2	2	2	2	4-02	12			

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys
C/14/16			59	1			1				223	6	2	2	2	3	4-01	2		
C/14/16			59	1			1				221	4	1	2	2	1	4-11	11		
C/14/16			59	1			1				221	4	2	2	2	1	8-9	11		
C/17/16	I	16	53	1			1				221	6	1	2	2	3	4-11	2	przepalony	
C/17/16	I	16	53	1			1				221	6	1	2	2	2	4-11	11		
C/17/16	I	16	53	1			1				221	4	1	2	2	2	8-9	12		
C/17/16	I	16	53	1			1				222	6	2	2	2	3	4-11	11		
C/5/16	I	16	52	1			1				221	2	2	2	2	1	4-11	11		
C/5/16	I	16	52	1			1				221	6	1	2	2	3	4-01	11		
C/79/16	III	50	95	1			1				222	8	2	2	2	3	4-11	11		
C/79/16	III	50	95	1			1				223	6	2	2	2	1	4-11	11		
C/80/16	III	50	92	1			1				221	8	1	2	2	3	8-9	2		
C/106/16	I	31	118	4			4				222	8	2	2	2	2	4-11	13		
C/13/16	I	6	56	1			1				221	6	1	2	2	1	4-11	2		
C/3/16	I	27	50	2			2				221	6	1	2	2	1	4-11	11		
C/9/16	I	17	51	1			1				221	6	1	2	2	3	4-11	11		
C/9/16	I	17	51	1			1				223	8	2	2	2	2	4-11	11		
C/9/16	I	17	51	1			1				222	8	1	2	2	2	8-9	11		
C/98/16	III	60	103	1			1				223	6	1	2	2	2	8-9	2		
C/34/16	I	34	27	1			1				221	6	1	2	2	3	4-02	13		
C/34/16	I	34	27	1			1				221	4	1	2	2	2	8-9	13		
C/34/16	I	34	27	1			1				222	8	1	2	2	3	8-9	2		
C/135/16	I	43	165	31			31				223	6	2	2	2	2	4-01	11		
C/135/16	I	43	165	7			7				223	8	2	2	2	3	4-01	11		
C/135/16	I	43	165	1			1			b:XM-180:1	223	6	2	2	2	3	4-02	12		18:7
C/135/16	I	43	165	5	VIII	1e	4				222	4	2	2	2	2	4-11	13	talerz	18:3
C/135/16	I	43	165	2			2				221	4	1	2	2	2	8-9	11		

Nr inw	Wykop	Ar	Obiekt	Σ	Typ makro	Krawędź	Brzusiec	Dno	Ucho	Zdobienie	aa	ab	ac	ad1	ad2	ba	bb	ca	Uwagi	Rys
C/135/16	I	43	165	2			2				222	4	1	2	2	1	8-9	13		
C/135/16	I	43	165	1			1				223	2	1	2	2	1	8-9	11		
C/135/16	I	43	165	1			1				221	4	1	2	2	2	4-11	2		
C/135/16	I	43	165	1	IV	19k					221	4	2	2	2	2	8-9	11	misa	18:1
C/135/16	I	43	165	1		19e					222	4	1	2	2	2	8-9	13		18:6
C/135/16	I	43	165	1		1k					221	2	1	2	2	1	8-9	11		18:4
C/135/16	I	43	165	2			2				221	2	2	2	2	1	8-9	2		
C/135/16	I	43	165	2				1a			222	4	2	2	2	2	4-11	13		
C/135/16	I	43	165	2		18k	1				221	6	2	2	2	2	4-03	11		
C/135/16	I	43	165	1	IV?	18k				k:xR-236:5>	221	4	2	2	2	1	4-02	11		18:2
C/29/16	I	34	7	41			41			b:E-50:1>?	221	6	1	2	2	2	4-01	11		
C/29/16	I	34	7	1			1				221	6	1	2	2	1	4-11	13		
C/29/16	I	34	7	2			2				221	6	2	2	2	3	4-02	13		
C/103/16	III	50	99	87	V	1k	77	13c		pk:xS-251:10>	222	6	2	2	2	2	4-01	13	garnek	18:2
C/103/16	III	50	99	1				15c			223	6	2	2	2	3	4-01	13		
C/103/16	III	50	99	1			1				221	6	1	2	2	1	4-11	13		
C/103/16	III	50	99	1			1			b:xR-241:3>	222	6	1	2	2	2	4-11	11		19:3
C/152/16	I	43	160	100	V	10b	95			k:xR-241:3>	222	6	2	2	2	2	4-11	2	garnek	17:5
C/152/16	I	43	160	2		18k					222	4	2	2	2	2	8-9	11		17:2
C/152/16	I	43	160	1		18e					223	2	1	2	2	1	8-9	13		17:3
C/145/16	I	42/43	151	1		10e				pk:xS-251:2>	223	6	2	2	2	3	4-02	11		15:8
C/32/16	I	40	42	1							222	4	1	2	2	2	4-11	11		
C/11/16	I	14	62	1			1				221	8	1	2	2	2	4-03	11		
C/11/16	I	14	62	2			2				223	6	1	2	2	3	4-02	11		
C/21/16	I	3	3	3			3				222	8	1	2	2	2	4-11	2		
C/65/16	I	25	77	14			14	1b			222	6	2	2	2	3	4-12	3		
C/138/16	I	43	160	1				1c			221	4	2	2	2	2	4-11	11		17:7

Tabela 10. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Zestawienie ilościowe polepy w obiektach ludności łużyckich pól popielnicowych

Table 10. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. Quantitative list of daub in the features of the Lusatian Urnfield culture

Lp.	Inw.	Odc.	Ar	Obiekt	Suma	Chronologia	Uwagi
1	POL/2/16	I	16	50	47	ŁPP [Ha]	
2	POL/5/16	I	16	55	2	ŁPP [Ha]	
3	POL/18/16	I	36	24	1	ŁPP [Ha]	
4	POL/22/16	I	37	31	3	ŁPP [Ha]	
5	POL/26/16	I	26	79	2	ŁPP [Ha]	
6	POL/28/16	I	28	82	17	ŁPP [Ha]	
7	POL/29/16	III	40	87	1	ŁPP [Ha]	
8	POL/30/16	I	21	168	2	ŁPP [Ha]	
9	POL/31/16	I	33	176	2	ŁPP [Ha]	
10	POL/32/16	I	43	160	3	ŁPP [Ha]	

Tabela 11. Stara Wieś, stan. 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Zestawienie zabytków krzemiennych powiązanych z ludnością łużyckich pól popielnicowych

Table 11. Stara Wieś, site 24, Nadarzyn commune, mazowieckie voivodeship. List of flint artefacts related to the Lusatian Urnfield culture

Kategoria zabytku	Nr inwentarzowy	Lokalizacja	Wymiary	Datowanie	Rycina
Łuszczek korowy	krz.4/16	obiekt 153	41x16x8	ŁPP	Ryc. 21:1
Łuszczek negatywowy	krz./3/16	obiekt 167	32x27x9	ŁPP	Ryc. 21:2

Bibliografia

- Affelski J., Dłubakowski Z. 2011. Badania archeologiczne na wielokulturowej osadzie w Legardzie, stanowisko 1 (AZP 52-52/1), gm. Gostynin, woj. mazowieckie, w latach 2005-2006. W: S. Kadrow (red.), *Raport 2005-2006*. Warszawa: Narodowy Instytut Dziedzictwa, 487-495.
- Affelski J., Ignaczak M. 2008. Osadnictwo kultury łużyckiej w Łękach Górnych, gm. Krzyżanów, woj. łódzkie. W: L. Czerniak, J. Gąsowski (red.), *Osada wielokulturowa w Łękach Górnych gm. Krzyżanów, woj. łódzkie* (= *Via Archaeologica Pultuskiensis* 2). Pultusk: Instytut Antropologii i Archeologii Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztor, 9-60.
- Affelski J., Machnio K. 2016. Relikty dwóch nurtów osadniczych związanych z kulturą niemiecką i łużyckimi polami popielnicowymi odkrytych na stanowisku 4 w Zambrzykach Starych, gm. Rutki, woj. podlaskie. *Raport* 11, 69-106.
- Affelski J., Dłubakowski Z., Karasiewicz K., Kielbasińska M., Matuszewska A., Smoliński A., Trzeciński M. 2013. Badania archeologiczne na wielokulturowej osadzie w Gostyninie, stanowisko 28, gm. *loco*, woj. mazowieckie, sezon 2007. *Raport* 8, 513-528.
- Anioła M., Głogowski Z., Kiona-Podhajny M., Panczenko B. 2003. Osadnictwo ludności kultury łużyckiej i pomorskiej, W: M. Chłodnicki (red.). *Badania archeologiczne na terenie odkrywki „Szczerców” Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” S.A.* tom 4. Poznań: Poznańskie Towarzystwo Prehistoryczne, Muzeum Archeologiczne w Poznaniu, Centrum Badań Archeologicznych Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Fundacja Badań Archeologicznych Imienia Profesora Konrada Jażdżewskiego, 37-128.
- Bönisch E. 2004. *Häuser, Speicherplätze und Siedlungsmuster – Neues zu Siedlungen der Lusitzer Kultur links der Neiße* (= *Bibliothek Archeologii Środkowego Nadodrza* 2), 91-120.
- Czebreszuk J. 1996. *Spółeczności Kujaw w początkach epoki brązu*. Poznań: Poznańskie Towarzystwo Prehistoryczne.
- Czebreszuk J., Ignaczak M., Łoś J. 1998. *Osadnictwo wczesnej kultury łużyckiej w Narkowie, gmina Dobrze, stanowisko 9. Z badań nad początkami kultury łużyckiej na Niżu Polskim*. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza.

- Czebreszuk J., Koško A., Szmyt M. 2006. Zasady analizy źródeł ceramicznych z okresu późnego neolitu oraz interstadium epok neolitu i brązu na Kujawach. W: A. Koško, M. Szmyt (red.), *Opatowice – Wzgórze Prokopiaka. (= Studia i materiały do badań nad późnym neolitem Wysoczyzny Kujawskiej 1)*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 39-64.
- Czerniak L. 1980. *Rozwój społeczeństw kultury późnej ceramiki wstęgowej na Kujawach*. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza.
- Czerniak L., Koško A. 1980. Zagadnienie efektywności poznawczej analizy chronologicznej ceramiki na podstawie cech technologicznych. *Archeologia Polski* 25 (2), 247-279.
- Czopek S. 2007. *Grodzisko Dolne, stanowisko 22 – wielokulturowe stanowisko nad dolnym Wisłokiem. Część I. Od epoki kamienia do wczesnej epoki żelaza*. Rzeszów: Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Dąbrowski J. 1980. Przydatność ceramiki łużyckiej do podziałów kulturowych, W: M. Gedl (red.), *Zróżnicowanie wewnętrzne kultury łużyckiej*. Kraków: Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, 35-55.
- Dąbrowski J. 1997. *Epoka brązu w północno-wschodniej Polsce*. Białystok: Białostockie Towarzystwo Naukowe.
- Dąbrowski J. 2009. *Polska przed trzema tysiącami lat. Czas kultury łużyckiej*. Warszawa: Wydawnictwo TRIO.
- Dąbrowski J., Mogielnicka-Urban M. 1981. Analiza materiałów kultury łużyckiej ze stanowisk 1-5 w Worytach. W: J. Dąbrowski (red.), *Woryty. Studium archeologiczno-przyrodnicze zespołu osadniczego kultury łużyckiej*. Warszawa: Instytut Historii Kultury Materialnej (Polska Akademia Nauk), 203-228.
- Domańska L., Rzepecki S., Affelski J., Ignaczak M., Jurkiewicz B., Pietkiewicz K., Solecki Ł., Wąs M. 2013. Wielokulturowa osada na stanowisk 8 w Głazowie, gm. Myślibórz, woj. zachodniopomorskie, badania przeprowadzone w 2007 roku. *Raport* 8, 115-130.
- Domańska L., Wąs M. 2011. Materiały krzemienne trzcinieckiego kręgu kulturowego ze stanowiska Polesie 1, gm. Łyszkowice, woj. łódzkie. W: J. Górski, P. Makarowicz, A. Wawrusiewicz (red.), *Osady i cmentarzyska społeczności trzcinieckiego kręgu kulturowego w Polesiu, stanowisko 1, woj. łódzkie, Tom I. Tekst*. Łódź: Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, 276-283.
- Dzięgielewski K. 2010. Osada z młodszego odcinka wczesnej epoki żelaza na stanowisku 18 w Wojniczu, pow. Tarnów. W: J. Chochorowski (red.), *Wojnicz 18 i 48, powiat Tarnów. Osady z epoki brązu, żelaza i średniowiecza (= Via Archaeologica. Źródła z badań wykopaliskowych na trasie autostrady A4 w Małopolsce)*. Kraków: Krakowski Zespół do Badań Autostrad.
- Gawrońska J., Grabarek A., Przeździecki M. 2013. Osadnictwo kultury trzcinieckiej na stanowisku nr X w Fałcinie, woj. mazowieckie. *Studia i materiały do badań nad neolitem i wczesną epoką brązu na Mazowszu i Podlasiu* 3, 101-114.
- Gediga B. 1967. *Plemiona kultury łużyckiej w epoce brązu na Śląsku środkowym*. Wrocław: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- Gediga B. 1980. Zagadnienia zakresu pojęcia „kultura łużycka” i jej wewnętrznego zróżnicowania. W: M. Gedl (red.), *Zróżnicowanie wewnętrzne kultury łużyckiej*. Kraków: Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, 11-34.
- Gediga B. 1991. Zagadnienie kształtowania się cech łużyckich pól popielnicowych. W: M. Gedl (red.), *Die Anfänge der Urnenfelderkulturen in Europa*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 17-26.
- Gediga B. 1993. Uwagi o chronologii i periodyzacji kultur łużyckich pól popielnicowych, W: *Miscellanea archaeologica Thaddaeo Malinowski dedicata que Franciscus Rożnowski curavit*. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna, 147-51.
- Gedl M. 1962. *Kultura łużycka na Górnym Śląsku*. Wrocław: Ossolineum.
- Ignaczak M. 2002. *Ze studiów nad genezą kultury łużyckiej w strefie Kujaw*. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.
- Ignaczak M. 2004. Osadnictwo społeczności kultury łużyckiej. W: J. Bednarczyk, L. Czerniak, A. Koško (red.), *Archeologiczne badania ratownicze wzdłuż trasy gazociągu tranzytowego. Tom III Kujawy cz. 5. Osadnictwo społeczeństw kultur cyklu łużyckiego*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 15-201.
- Ignaczak M. 2016. *Elementy kulturowe lasostepu pontyjskiego we wczesnej epoce żelaza na Niżu Polskim w świetle materiałów ceramicznych (650-520/470 BC) (= Seria Archeologia 55)*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
- Ignaczak M., Affelski J. 2012. Osadnictwo z wczesnego okresu epoki żelaza na stanowisku Janów Pomorski 1. W: M. Bogucki, M. F. Jagodziński (red.), *Janów Pomorski stan. 1. Wyniki ratowniczych badań archeologicznych w latach 2007-2008, Studia nad Truso, tom I:1*. Elbląg: Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu, 51-157.
- Ignaczak M., Romańska A., Affelski J., Bednarczyk J. 2014. Osady ludności kultury łużyckiej. W: M. Ignaczak, A. Romańska (red.), *Osada kultury łużyckiej w Wilenku, gm. Szczaniec, woj. lubuskie, stan 16 (AUT nr 49) (= Via Archaeologica Posnaniensis 9)*. Poznań: Wydawnictwo Nauka i Innowacje, 19-200.
- Ignaczak M., Ślusarska K. 2009. Osadnictwo społeczeństw kultury łużyckiej. W: J. Bednarczyk, M. Ignaczak (red.), *Badania archeologiczne na terenie odkrywki „Szczerców” Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” S.A. tom 6*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 29-140.
- Kaczmarek M. 2002. *Zachodniowielkopolskie społeczności kultury łużyckiej w epoce brązu*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.
- Kadrow S. 1991. *Iwanowice, stanowisko Babia Góra, cz. I. Rozwój przestrzenny osady wczesnego okresu epoki brązu*. Kraków:

- Zakład Archeologii Małopolski Instytutu Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk.
- Kałwak G. 2013. *Wyniki badań powierzchniowych poprzedzających rozbudowę drogi krajowej nr 8 do parametrów drogi ekspresowej na odcinku od km 420+100 do km 441+540*. Warszawa (niepublikowane opracowanie w Archiwum Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków).
- Kośko A. 1979. *Rozwój kulturowy społeczeństw Kujaw w okresie schyłkowego neolitu i wczesnej epoki brązu*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.
- Kośko A. 1981. *Udział południowo-wschodnioeuropejskich wzorców kulturowych w rozwoju niżowych społeczeństw kultury pucharów lejkowatych*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.
- Kowalewski M. 2013. *Inwentarz krzemienisty kultury trzcinieckiej z osady w Brwinowie, stanowisko 7, woj. mazowieckie w świetle analizy technologicznej materiałów z wykopu 3. Studia i materiały do badań nad neolitem i wczesną epoką brązu na Mazowszu i Podlasiu 3*, 183-198.
- Kowalewski M. 2016. *Dualizm surowcowo-technologiczny niżowego krzemieniarstwa z epoki brązu*. W: W. Borkowski, B. Sałacińska, S. Sałaciński (red.), *Krzemień narzutowy w pradziejach. Materiały z konferencji w „Mądralinie” w Otwocku, 18-20 października 2010 (= Studia nad gospodarką surowcami krzemienistymi w pradziejach 8)*. Warszawa: Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie, 441-453.
- Kowalewski M. 2017. *Zabytki krzemienne ze stanowiska Stara Wieś 24, gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie. Stara Wieś stan. 24 gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie (AZP 60-64/29). Opracowanie wyników ratowniczych badań archeologicznych prowadzonych w ramach zadania: „Rozbudowa drogi krajowej nr 8 do parametrów drogi ekspresowej na odcinku od węzła z drogą wojewódzką nr 579 w Radziejowicach do węzła „Paszków” z drogą wojewódzką nr 721 w Wolicy, Zadanie I w. Radziejowice – m. Przeszkoda od km 420+100,00 do km 430+000, Zadanie II m. Przeszkoda – w. „Paszków” od km 430+000 do km 441+621*. Warszawa (niepublikowane opracowanie w Archiwum Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków), 164-166.
- Kowalewski M., Makarowicz P. 2000. *Krzemieniarstwa społeczności z wczesnej epoki brązu w Rybinach, woj. kujawsko-pomorskie, stanowisko 17*. W: P. Makarowicz (red.), *Osadnictwo społeczności z wczesnej epoki brązu w Rybinach*. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznańskie Towarzystwo Prehistoryczne, 99-106.
- Lew S. 2003. *Budownictwo ludowe dorzecza Sanu w XIX i XX wieku*. Rzeszów: Wydawnictwo Mitel, Małgorzata Litawa, Marek Litawa.
- Marchelak I, Tyszyler L. 2003. *Osada kultury lużyckiej epoki brązu i okresu halsztackiego*. W: R. Grygiel (red.), *Ratownicze badania na stanowisku 6-7 w Kowalewicach, pow. Zgierz, woj. łódzkie (trasa autostrady A2) (= Via Archaeologica Lodzensis 1)*. Łódź: Fundacja Badań Archeologicznych Imienia Profesora Konrada Jażdżewskiego, 25-337.
- Marcinkian A. 2010. *Ziemia lubuska w dobie cywilizacji lużyckiej*. Zielona Góra: Andrzej Marcinkian.
- Michalski J. 1983. *Zagadnienie systematyzacji i interpretacji obiektów nieruchomych (Ze studiów nad osadami otwartymi kultury lużyckiej)*. *Materiały Starożytne i Wczesnośredniowieczne 5*, 135-196.
- Moskwa K. 1976. *Kultura lużycka w południowo-wschodniej Polsce*. Rzeszów: Wydawnictwo Muzeum Okręgowego w Rzeszowie.
- Moszyński K. 1967. *Kultura ludowa Słowian 1*. Warszawa: Wydawnictwo Książka i Wiedza.
- Muzolf B. 2002. *Kompleks osadniczy z okresów halsztackiego i lateńskiego. Wyniki ratowniczych badań wykopaliskowych na terenie odkrywki „Szczerców” S.A. na stanowisku nr 12 w Grabku, gm. Szczerców, woj. łódzkie*. W: R. Grygiel (red.), *Badania archeologiczne na terenie odkrywki „Szczerców” Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” S.A. tom 2*. Łódź: Fundacja Badań Archeologicznych Imienia Profesora Konrada Jażdżewskiego, 121-384.
- Muzolf B. 2015. *Osadnictwo lużyckich pól popielnicowych*. W: R. Grygiel (red.), *Ratownicze badania archeologiczne na stanowisku 1, 2 w Zagórzcu, pow. Kutno, woj. łódzkie (= Via Archaeologica Lodzensis 5)*. Łódź: Fundacja Badań Archeologicznych Imienia Profesora Konrada Jażdżewskiego, 64-232.
- Paradyło W. 2016. *Grupa tarnobrzeska*. W: M. Glinianowicz, S. Kadrow, P. N. Kotowicz, A. Nowak, W. Paradyło (red.), *Boratyn, pow. jarosławski, stan. 17. Materiały z osad kultury mierzanowickiej grupy tarnobrzeskiej oraz cementarzyska wczesnośredniowiecznego (= Via Archaeologica Ressoviensis 10)*. Rzeszów: Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, 55-182.
- Stanaszek M. 2017. *Analiza antropologiczna materiału kostnego ze Starej Wsi gm. Nadarzyn. Stara Wieś stan. 24 gm. Nadarzyn, woj. mazowieckie (AZP 60-64/29)*. W: *Opracowanie wyników ratowniczych badań archeologicznych prowadzonych w ramach zadania: „Rozbudowa drogi krajowej nr 8 do parametrów drogi ekspresowej na odcinku od węzła z drogą wojewódzką nr 579 w Radziejowicach do węzła „Paszków” z drogą wojewódzką nr 721 w Wolicy, Zadanie I w. Radziejowice - m. Przeszkoda od km 420+100,00 do km 430+000, Zadanie II m. Przeszkoda - w. „Paszków” od km 430+000 do km 441+621*. Warszawa (niepublikowane opracowanie w Archiwum Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków), 167-170.
- Szamalek K. 1987. *Kruszwicki zespół osadniczy w młodszej epoce brązu i w początkach epoki żelaza*. Wrocław: Wydawnictwo PAN.
- Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W. 2018.

Physico-geographical mesoregions of Poland: verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. *Geographia Polonica, Volume 91 (2)*, 143-170.

Węgrzynowicz T. 1973. Kultura lużycka na Mazowszu wschodnim i Podlasiu. *Materiały Starożytne i Wczesnośredniowieczne 2*, 7-122.

Węgrzynowicz T. 1984. Uwagi o kulturze grobów kloszowych na Mazowszu i Podlasiu w świetle próby typologicznej

klasyfikacji ceramiki. *Wiadomości Archeologiczne 49 (1)*, 3-15.

Wiklak H. 1963. Początki kultury lużyckiej w Polsce środkowej (= *Acta Archaeologica Lodziensia 12*), 7-130.

Woyda S. 1987. *Sprawozdanie z badań powierzchniowych na obszarze 60-64*. Warszawa (niepublikowane opracowanie w Archiwum Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków).

Summary

Jakub Affelski, Marcin Ignaczak

The settlement of the Lusatian Urnfield culture discovered at Stara Wieś 24 site, Nadarzyn commune, Mazowieckie Voivodeship

The article presents part of the results of archaeological excavations carried out in 2016 in connection with the construction of the S8 expressway, at Stara Wieś 24 site (AZP 60-64/29), Mazowieckie Voivodeship. The research efforts yielded interesting results in the form of the discovery of a settlement

phase related to the Lusatian Urnfield culture. This article discusses the settlement from the Hallstatt period.

During the archaeological rescue excavations, traces of settlement related to the Lusatian Urnfield culture were discovered. 130 features (including 1 cremation grave), 979 fragments of pottery, 2 flint objects and 215 fragments of daub, 152 fragments of human bones belonging to 1 individual. Analysis of the materials, mainly ceramic vessels, makes it possible to date the studied settlement to the end of Hallstatt C and Hallstatt D periods (650-520/470 BC).